

VIEDOKLIS

Līvānu uzņēmējus baida lietuviešu lielveikala ienākšana

● Drīzumā Līvānos šīs piecstāvu ēkas pirmajā stāvā tiks ierīkots lielveikals. Foto: G.Kraukle

1. Diļušā veikala «Monika» vietā Līvānos, Rīgas ielā 37a, tuvākajā laikā plānots ierīkot pirmo lietuviešu lielveikalu. Vietējie uzņēmēji ir pamatoti satraukti un uzskata, ka lielveikalu ienākšana Līvānos būs beigas viņu pastāvēšanai.

Lats ar litu nevar sacensties

Uzņēmēji ir sašutuši un daudzi gatavi izteikt savu protestu pat rakstiski, vācot parakstus pret lielveikala atvēršanu. Plānotā lielveikala tuvumā atrodas Līvānu pil-

sētas tirgus «Runcis», kas dod darbu aptuveni 100 cilvēkiem. SIA «Runcis» direktors Pēteris Jefimovs informēja, ka ir notikusi tirgus darbinieku sanāksme, un tās laikā noskaidrots tirgotāju viedoklis, kas ir negatīvs attiecībā pret lielveikalu invāziju pilsētā. – Darbinieki ir satraukti, jo darbā Līvānu tirgū iztiku sev nodrošina ap 100 līvāniešu ģimeņu. Sprotams ir viens, ka ar lietuviešu precēm mēs nespēsim konkurēt cenu ziņā. Loģiski, ka tāda naudas attiecība, kāda ir latom pret litu, neveicina godīgu konkurenci, bet tikai iznīcinās mūsu tirgotājus. Vi-

su laiku tiek skandēts, ka mūsu valūta – lats – ir stabila un varena, bet šādā situācijā mums, tirgotājiem, tas ir neizdevīgi. Tā pati minerālūdens pudele Lietuvā maksā 25 santimus, bet mēs savus «Mangaļus» tirgojam par 35 santīmiem. Skaidrs, ka pircējs izvēlēsies lētāko. Mūsu uzņēmēju veikalus Lietuvā neredzēt, bet ar lietuviešu precī Latvijā drīz būs pilna.

Uzskatu, ka lietuviešu supermāketu ielaišana ir noziegums. Mēs atkal būsim pakalpiņi un celsim kāda cita labklājību. Ne par velti mūsu tautasdziesmas ir tik skumjas. Vēsture zina, ka latvietis

vienmēr bijis kādam kalps, darijis vismelnāko darbu. Tagad atkarojas tas pats. Kas ir ieguvēji no šiem lielveikaliem? Uzskatu, ka to ienākšana vēl vairāk saasinās bezdarba problēmu pilsētā. Ko dod augstais lats kurss, ja ir iznīcināta visa rūpniecība un arī tirgotājs vairs nespēj konkurēt ar kaimiņiem? Arī Rīgā jau bankrotējuši vairāki veikali. Šajā situācijā mums, Līvānu uzņēmējiem, pašiem vajadzētu vienoties protestam, jo neviens cits to mūsu vietā nedarīs.

Turpinājums 2. lappusē.

Līvānu novada domi turpmāk vadīs Andris Vaivods

6. septembrī notika Līvānu novada domes ārkārtas sēde, kurā pēc līdzšinējā domes priekšsēdētāja Visvalža Gercāna atstādīšanas no amata tika ievēlēts jauns novada domes vadītājs – deputāts no Tautas par-

tijas saraksta Andris Vaivods.

Kā «Novadnieku» informēja Līvānu novada domē, sēdē piedalījās 11 deputāti. Novada domes priekšsēdētāja amatam aizklātai balsošanai tika izvirzītas divas kandidātūras – Andris Vaivods

un Veneranda Caune. Sešiem deputātiem balsojot «par», par domes priekšsēdētāju ievēlēja A.Vaivodu. Jaunais novada domes priekšsēdētājs «Novadniekam» atzina, ka nekavējoties ķersies pie aizsāktajiem, bet iekavētajiem darbiem. Par svarīgākajiem uzdevumiem viņš uzskata Li-

vānu slimnīcas sertifikāciju, ūdensapgādes sistēmas uzlabošanu Rožupē un Turkos, apgaismojuma nodrošināšanu Līvānu ielās. Viens no tuvākajiem darbiem – novada domes administratīvā aparāta sakārtošana.

L.Kirillova

**Steidzot padarīt
rudens lauku darbus,
nepalieciet bez
«NOVADNIEKA».**

Līdz 26. septembrim
abonējiet laikrakstu oktobrim
un atlikušajiem gada
mēnešiem.

ZIŅAS

«Vienojošā Rekviēmā»
piedalās Magnificat dziedātāji

Aglonas bazilikas kora «Magnificat» četri dziedātāji piedalījās Vispasaules projektā «Vienojošais Rekviēms», kas šodien vienā laikā skanēja visā pasaulē un ir veltīts 2001. gada 11. septembrī Ņujorkā notikušā terora akta upuru piemiņai. Šo projektu īsteno Sietlas (ASV) simfoniskais koris.

Latvijā pēc Sietlas kora ielūguma šajā projektā piedalās Rīgas kamerkoris «Ave sol», kam vienlaikus ar citiem pasaules korim vajadzēja atskaņot V.A.Mocarta Rekviēmu. «Ave sol» šim nolūkam izveidoja kori no 100 dziedātājiem, uzaicinot pārstāvjus no Latvijas 16 labākajiem korim. Latgali pārstāvēja koris «Ezerzeme» no Rēzeknes, «Daugava» no Daugavpils un «Magnificat». No Aglonas bazilikas kora Rekviēma izpildīšanā piedalījās četri dažādu balsu grupu pārstāvi: Santa Karina Oša, Marta Bicāne, Alberts Rūsiņš un Oskars Tillers. Rekviēma dziedājumu pavādīja Liepājas simfoniskais orķestris. Skaņdarba atskaņojums šodien bija dzirdams pēc Latvijas laika pulksten 8.46.

Nepieciešama vēl viena
neatliekamās palīdzības
brigāde

Preiļu rajona padome gaida atbildi uz vēstuli, ko tā aizsūtījusi Daugavas slimokases vadībai. Vēstulē iet runa par to, ka atbilstoši izstrādātajam veselības aprūpes māsterplānam, rajonā jābūt vēl viena neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādei, kura būtu izvietota Aglonā. Pretējā gadījumā nav iespējams nodrošināt Ministru kabineta noteiktās prasības, lai iedzīvotājiem neatliekamā medicīniskā palīdzība tiktu sniegta pilsētas robežās 15 minūšu laikā, bet lauku apvidos – 25 minūšu laikā. Lai atrisinātu šo jautājumu, rajona padome gata va griezties arī Labklājības ministrijā. Taču ir kāds kavēklis, rajona padomes locekļi minēto māsterplānu nav akceptējuši.

Pašvaldību izpilddirektori
dalās pieredzē

Latvijas pašvaldību izpilddirektori, kas pagājušajā nedēļā Rīgā, Latgales priekšpilsētas izpilddirekcijā pulcējās uz kārtējo sanākumi, dalījās pieredzē par Attīstības aģentūru veikumu ekonomiskās un sociālās attīstības projektu sagatavošanā un īstenošanā. Par Latgales Attīstības aģentūras aktivitātēm stāstīja aģentūras direktore Inga Goldberga. Izpilddirektori uzzināja arī par jaunumiem dažādu programmu īstenošanā, tajā skaitā Eiropas Savienības pārrobežu sadarbības un ekonomiskās un sociālās kohēzijas, SAPARD programmas, ES izglītības programmu («Leonardo da Vinči», «Socrates»), Pasaules Bankas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas piedāvājumiem ekonomiskajai un sociālajai attīstībai pašvaldībās.

Kodīgā dūmaka neliecina par
jauniem ugunsgrēkiem

Šīs nedēļas sākumā lielākā daļa rajona teritorijas bija klāta ar biezu dūmaku. Dažviet, piemēram, Pelēču pagastā, redzamība bija tikai pārsimt metri. Kā «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes speciālists civilās aizsardzības jautājumos Anatolijs Greivulis, uztraukumiem nav pamata, jo jauni mežu un purvu ugunsgrēki rajona teritorijā nav reģistrēti. Dūmakas cēlonis ir bezvējš un tas, ka joprojām gruzd lokalizētie ugunsgrēki kūdras purvos. Atmosfēru piesārņo arī masveidā dedzinātie salmi un kartupeļu laksti zemnieku saimniecībās. Pēc A.Greivulja teiktā, līdzīga situācija esot arī citviet Latvijā.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Tagad Ziemassvētku vecitīm bērni vēstules varēs sūtīt uz Rīgu

Pasaules galvenais Santa Klauss vasaras karstumā īsā vizītē bija ieradies Rīgā pagājušo piektdien. Savā vairāk nekā 400 gadu ilgajā mūža viņš vēl ne reizi vasarā nebija izgājis no savas Lapzemes mājas un bija sastopams tikai Ziemassvētku laikā, lai katrā valstī pasludinātu, ka Ziemassvētku svinēšanas laiks ir klāt. Bet piektdienas vizītes mērķis bija pavēstīt, ka pirmo reizi pasaules vēsturē atklāta Ziemassvētku veciņa pārstāvēniecība ārpus Lapzemes. Un tas notiek tieši Rīgā. Par savu mājvietu Latvijā Santa Klauss izvēlējies viesnīcu «Rolands», netālu no Rātslaukuma. «Nu jums, mīļie bērni, vēstulītes vairs nav jāšūta uz tālo Lapzemi, tagad tās var iesniegt manā pārstāvēniecībā, kur jūs gaidīs mani labie palīgi — rūķi,» saka Santa Klauss. Tāpat kā divus iepriekšējos gadus, arī šoreiz viņš Rīgā vēlējis ierādīties decembra sākumā, lai iedegtu galveno egli Doma laukumā.

Aug siera kalni

Šis gads siera ražotājiem ir sarežģīts, jo siera sarāzots par 4,5% mazāk nekā pērn šajā laika periodā, samazinājies arī eksports, bet imports pieaudzis. Uzņēmumu noliktavās krājas siera kalni, ziņo «Neatkarīgā Rīta Avīze». Nozīmīgākais eksporta apjoma kritums bija jūlijā, kad siera eksports samazinājies vairāk nekā 2,5 reizes salīdzinājumā ar to pašu periodu pērn un siera uzkrājumi ražotāju noliktavās pieauguši par 86%. Pēc Latvijas Pienasaimnieku centrālās savienības datiem Latvijā siera eksports samazinājies par 26%. Piena pārstrādātāji vaino Lietuvas piena produkcijas straujo ienākšanu Latvijā un Eiropas Savienības vilcināšanos, apstiprinot vienošanos par atvieglojumiem savstarpējā tirdzniecībā ar lauksaimniecības precēm. Vienošanās paredzēja palielināt siera eksporta kvotas līdz 5000 tonnām gadā. Bet tas bija tikai nākamgad, pašlaik spēkā iepriekš noteiktā eksporta kvota sieram — 3600 tonnu siera gadā jeb 1800 tonnu pusgadā. Arī siera cenas pasaules tirgū ir samazinājušās. Latvijā iedzīvotāji sieru ēd divas reizes mazāk nekā Eiropā.

Ādamsons nevarēs startēt vēlēšanās

Atstājot spēkā Rīgas Centra rajona tiesas spriedumu Jāņa Ādamsona lietā, Augstākās tiesas senāts pirmdien Saeimas deputātam atņēmis pēdējās cerības piedalīties Saeimas vēlēšanās. Patlaban jau sāka vēlēšanu zīmju drukāšanu, bet J.Ādamsons cīņu par savu taisnību sola turpināt Satversmes tiesā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā.

Augustā — deflācija

Augustā, salīdzinot ar jūliju, valstī bijusi deflācija, patērīna cenas samazinājušās par 0,8%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati. Igaunijā patērīna cenas kritušas par 0,5%, Lietuvā — par 0,6%. Deflācija skaidrojama ar pārtikas produktu cenu kritumu. Visvairāk cenas kritās dārzeņiem, kartupeļiem un augļiem.

Varbūt palīdzēs ciklons no Skandināvijas

Lielā dūmaka visā Latvijā varētu mazināties nedēļas nogalē, kad gaisa kvalitātes uzlabošanās sola atnest ciklons no Skandināvijas, ar vējiem iepludinot aukstākas un mitrākas gaisa masas.

Ziņas sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.
Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Izdevējs — SIA «Novadnieks. Redakcija».
Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
Elektroniskais pasts: novadnieks@apollo.lv
Tālr. 1-53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei),
1-53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),
1-53-07058, 1-53-07059 (žurnālistiem). Fakss 1-53-07057.
Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.
Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī
(trešdien, sestdien).

INFORMĀCIJA

Līvānu uzņēmējus baida lietuviešu lielveikala ienākšana

Sākums 1. lappusē.

Vienīgā cerība — pastāvīgie klienti

SIA «Dūdari» īpašniece Elza Kalvāne «Novadniekam» atzina, ka viņas uzņēmuma attīstību lielveikals skars neizbēgami, jo viens no «Dūdari» veikaliem atrodas tieši līdzās plānotajam lielveikalam. Arī viņas domas par tālāko biznesa attīstību ir pilnas šaubu, jo pastāvēt līdzās veikalam ar milzīgu preču klāstu un zemām cenām būs vairāk kā sarežģīti. Viņi precīzi iepērk lielos daudzumos, tādēļ var piesaistīt pircējus ar atlaidēm. Arī preču izvēle lielveikalā ir nesalīdzināmi lielāka, bet mēs tirgojam tikai pirmās nepieciešamības precēs.

Sekas būs apgrozījuma krišanās mazajos veikalos, līdz ar to nāksies samazināt darbinieku skaitu. Cenas pazemināt nav reāli, jo jau tagad strādājam tikai, lai «savilku galus». Mums ir sava kulinārija, piedāvājam pircējiem dažādus gaļas izstrādājumus, salātus, paši audzējam arī dārzeņus, taču nav zināms, vai

nākotnē tas atmaksāsies, jo varbūt lietuvieši nāks ar savām lauksaimniecības precēm.

Šaubos, vai ārzemnieki, uzceļot mazpilsētā veikalus, var cerēt uz lielu peļņu. Nav mums tādas pirktpējas kā Rīgā vai citās lielajās pilsētās. Drīzāk viņi panāks to, ka izputēs daļa vietējo veikalnieku. Esmu runājusi ar pašvaldības deputātiem, bet viņi atzīst, ka nav tāda likuma, kas aizkavētu lielveikalu būvniecību. Acīmredzot, tāda ir mūsu valsts politika, jo ar lielveikaliem pilna visa Latvija, spriež E.Kalvāne.

Svarīga veikalnieku vienotība un pašvaldības atbalsts

Ilgonis Sņikeris (SIA «Vindex») sarunā ar «Novadnieku» atzina, ka uzņēmējiem visu laiku nākas samierināties ar to, ka tirgū ienāk kāds konkurents no malas. Patlaban ir grūti prognozēt, kādu iespaidu lielveikala atvēršana atstās uz vietējiem tirgotājiem, taču uzņēmējs pieļauj, ka ilgstošu cenu dempingu diez vai būs pa spēkam izturēt. Arī

viņš pieļāva, ka, iespējams, biznesa darbības sfēru var nākties mainīt, taču šobrīd par to spriest ir pārāgri.

Lielveikalu tīkla ierobežošanā būtiski ir divi faktori, uzskata I.Sņikeris. Viens no tiem ir veikalnieku pašu saliedētība un uzņēmība, otrs — atbalsts no pašvaldības. Viņš nepiekrīt tam, ka pašvaldības spēkos nav ietekmēt šo procesu. Ir atsevišķas nianse un veidi, kā to tomēr var izdarīt, ja vien ir vēlme aizstāvēt vietējos ražotājus un tirgotājus.

Tomēr, pēc I.Sņikera domām, nebūtu pareizi nosodīt uzņēmēju, kurš aprēķinājis, ka viņam izdevīgāk ir izīrēt telpas lietuviešiem, nekā melnās miesās cīnīties par izdzīvošanu nebūt ne vieglajos tirgus apstākļos.

Nav likuma, kas aizliegtu nodarboties ar biznesu

Kā «Novadniekam» paskaidroja Līvānu novada domes juriste Renāte Šmukste, pašvaldībai nav likumīgu tie-

sību aizliegt atvērt tās teritorijā šādus lielveikalus. Arī tirdzniecība ir uzņēmējdarbība, un likums neparedz tiesības aizliegt veikt uzņēmējdarbību pašvaldības teritorijā, atzina juriste. Arī tirdzniecības atļauja pašvaldībā uzņēmējam nav jāprasa, domes piekrišana vajadzīga tikai tajā gadījumā, ja firma grib nodarboties ar alkoholisko dzērienu tirdzniecību.

To, ka SIA «Daugulis un Ko» bijušā veikala telpas tiks paplašinātas, apstiprināja domes juriste, paskaidrojot, ka īpašniece Adele Daugule griezusies pašvaldībā saņemt ar telpu paplašināšanu Rīgas ielā 37a. Plānots tās paplašināt uz Rīgas ielas pusi, kā arī labiekārtot starp veikalu un ielu esošo teritoriju un iekārtot tūr stāvlaukumu. Picestāvu māja, kuras pirmā stāva nedzīvojamās telpās atrodas veikals, nav tikai pašvaldības īpašums, jo dzīvokļi, kā arī nedzīvojamās telpas ir privatizētas. Līdz ar to izmaiņas un pārbūve ir jā-saskaņo līdzīpašniekiem savā starpā.

Veikalniekus uzklausa
G.Kraukle

Invalīdi saņēma tehniskos palīglīdzekļus

Pirmdien, 9. septembrī, Preiļu rajona padomes zālē deviņi invalīdi no vairākām pašvaldībām parakstīja līgumus un saņēma lietošanā dažādus tehniskos palīglīdzekļus, ko viņiem plašā klāstā piedāvāja Tehnisko palīglīdzekļu centra Rēzeknes filiāles speciālisti.

Apmeklētāju, kuri vēlējas saņemt plašāku informāciju par ierīcēm, kas atvieglo cilvēka spējas pārvietoties, apņemt sevi un pilnvērtīgi pavadīt brīvo laiku, kā arī saņemt speciālistu konsultācijas, kas ieteiks piemērotāko palīglīdzekli, bija krietni vairāk, «Novadnieku» informēja Preiļu rajona sociālās aprūpes speciāliste Jūta Fadejeva. Daudzi pagaidām tikai iepazīs ar centra piedāvātajām iespējām un saņēma informāciju par to, kādi dokumenti nepieciešami, lai Tehnisko palīglīdzekļu centrā bez atlīdzības lietošanā saņemtu sev nepieciešamās ierīces vai paņemtu tās nomā atveseļošanās periodā pēc dažādu traumu gūšanas.

Kā «Novadniekam» pastās-

● Līgumu par saliekamā spieķa izmantošanu līdz 2005. gadam noslēdza pensionāre Eleonora Streiko (no labās) un saņēma ārstes ergoterapeites Lienes Vaivodes konsultāciju. Foto: L.Kirillova

tija Tehnisko palīglīdzekļu centra Rēzeknes filiāles ārstes ergoterapeite Liene Vaivode un tehniķis Gunārs Andersons, šajā reizē invalīdiem visvairāk izsniegti dažādi elkoņu kruķi, paduses kruķi, saliekamie spieķi un ritenkrēsli, kā arī sniegtas konsultācijas par palīgierīču izmantošanu.

Par centra piedāvāto iespēju saņemt palīglīdzekļus interesējas arī pašvaldību sociālās

aprūpes darbinieki. Taču viņiem bija arī kritiskas piezīmes par samērā lielo birokrātiju dokumentu kārtošana, ir jāizstāvē garas rindas, lai saņemtu ortopēdu, ģimenes ārstu vai citu speciālistu ziņņas par to, kāds tehniskais palīglīdzeklis īsti pacientam nepieciešams. Bez tam arī liela daļa ārstu nav lietas kursā par tehnisko palīglīdzekļu centra piedāvātajām ierīcēm. Šim viedoklim piekrita centra

tehniķis Gunārs Andersons, piebilstot, ka ārsti visai kūtri apmeklēja seminārus, kuros speciālisti iepazīstina ar palīglīdzekļu centra jaunāko sortimentu.

□□□

Uzmanību! Tehnisko palīglīdzekļu centra Rēzeknes filiāles speciālisti Preiļos būs 14. oktobrī, 11. novembrī un 9. decembrī.

L.Kirillova

TREŠDIENAS INTERVIJA

Meitenei, trešajam bērnam četru brāļu un māsu ģimenē, kura piedzima 24. decembrī, vecāki bija nolēmuši dot citu vārdu. Vecmāte cēla iebildumus, jo, viņasprāt, tas nevarēja būt labāks par šajā datumā kalendārā ierakstīto, ļoti nozīmīgo, cilvēces ciltsmātes vārdu – Ieva. Un tā meitene mantojumā saņēma vārdu Ieva. Viņa neskumst, ka dzimšanas, vārda dienas un Ziemassvētku apsveikumi saņemami vienlaicīgi, jo nu jau desmit gadus šī diena aizrīt Latvijas katoļu baznīcas sirdī – Aglonas bazilīkā. Ziemassvētku vigīlijā un pusnakts misē dievlūdžēji garīgi saplūst ar viņas spēlēto ērģeļu skaņām. Šajā brīdī viņa pieskaita savam mūžam vēl vienu gadu, bet dzimšanas dienas liksmībām atstāj laiku pirmo Ziemassvētku vakarpusē. IEVA LAZDĀNE ir Aglonas bazilīkas ērģelniece, bazilīkas draudzes kora vadītāja, kora «Magnificat» diriģente, bazilīkas kora skolas direktore, skolotāja un kordiriģente, un kopumā Aglonas bazilīkas mūzikas dzīves vadītāja, kas veido arī 15. augusta svētku mūzikas režiju.

Greizsirdīgās mākslas kalpībā

— Pirms pāris gadiem interveju jūsu brāli Bonifāciju sakarā ar viņa vadītā ansambļa «Vecvārka» jubileju. Atceros, cik augstu viņš vērtēja vecāku ieguldījumu jūsu abu muzikālajā izglītībā.

— Manas visgaišākās atmiņas saistās ar dzimtajām mājām, kas toreiz atradās uz robežas starp Kalupes un Vārkavas pagastiem, Dubnas krastā. Tēvs bija beidzis tikai divas klases, taču bija apveltīts ar dzīves inteligenci, un no savas bērības atminos, kā pie viņa nāca daudzi izglītoti draugi, bet diskusijās ar viņiem tēvs nepalika zaudētājs. Mamma bija beigusi četras klases. Attiecībā uz viņiem abiem es gribētu teikt, ka jau augstas skolas nosaka sirds inteligenci. Māte prata teicami audzināt, izšūt, aust, kopt bites, audzēt puķes. Vecāki mācēja lūkoties laikiem cauri, nākotnē, viņi vēlējas, lai bērni izglītos. Mammai ļoti patikušas klavieres, viņa bieži gājusi uz Vārkavas centru klausīties, kā tās spēlē skolā, un sapņojusi par tām. Vecāki pārdevuši kumeļu un nopirkuši klavieres. Lai apmaksātu to atvešanu no Rīgas, vecāki atdevuši pēdējo miltu maisu. Tas bija pavasarī, un līdz jaunajai ražai viņi iztika bez maizes, jo tajos laikos tā nebija nopērkama veikalā. Nīcgailes tuvumā dzīvoja klavierskolotājs, tēvs sūtīja pie viņa mamma mācīties notis un klavierspēli. Pēc tam mamma mācīja tēti, un tā viņi abi muzicēja. To es zinu no mātes istiem.

Es pati atceros, kā mamma nopirka un spēlēja ģitāru, ļoti skaisti dziedot. No Leningradas atveda akordeonu, to spēlēja abi divi. Pamanā, kad bijām jau vairāki bērni, mammai ikdienas darbi nēma virsroku pār muzicēšanu, bet tētis gan apguva daudzus, pat Šopēna skaņdarbus. Mamma turpināja dziedāt koros. Mēs, bērni, pamazām iemācījāmies spēlēt dažādus mūzikas instrumentus. Es spēlēju klavieres. Izveidojās ģimenes ansamblis, ko bieži aicināja spēlēt kāzās. Dažreiz man pie bungām bija jāaizvieto krusttēvs. Uzskatīju kā šausmīgu apvainojumu, ka nevaru spēlēt neko citu, kā tikai uzstāt bungām, un līdz nākošajām kāzām pāris dienu laikā apguvu akordeona spēli.

Vēlāk mēs iepazīnāmies ar priesteri Adamu Vizuli, kas izrādīja lielu interesi par mums, spēlētprotošiem bērniem, un uzņēmās sava veida aizbildību par mūsu muzikālo zināšanu papildināšanu. Ilgus gadus, kad es jau mācījos Daugavpils mūzikas skolā un vēlāk – konservatorijā, bet priesteris bija pārcēlies uz Krāslavu, viņš sniedza palīdzību, arī finansiālu.

Kad biju maza, piedalījās baznīcas procesijā, kaisīju ziedņus. Baznīcā uzmanīgi ieklausījos ērģeļu spēlēšanā. Ērģelniece dievkalpojumu vienmēr beidza ar grandiozu pēcspēli, man tā ļoti patika. Pieaugušie brīnījās, kā es, mazs meitēns, protu lielajiem līdz dziedāt litānijas un arī psalmus.

— Vai jūsu bērībā, jaunībā un arī brieduma gados ir bijis kāds periods bez saistības ar mūziku?

— Kaut arī man ļoti patika valodas, un vienu brīdi es pat domāju, vai tām nedot priekšroku, pēc astoņu klašu beigšanas devos uz toreizējo Daugavpils mūzikas vidusskolu. Ieguvu kordiriģentes, dziedāšanas un solfedžo skolotāja kvalifikāciju. Bet pats galvenais – rekomendāciju klātienē studijām konservatorijā.

— Kurš bija pirmais koris, kam stājāties priekšā kā diriģente?

— Mācoties Daugavpilī, es biju kormeistare slavenības — Terēzas Brokas korim. Man bija izdevība mācīt balsis, bet reizēm stāties arī kora priekšā. Tas, ko es spēju izdarīt, bija cits jautājums, taču kaut ko jau mēģināju.

Bet tā pirmā reize, kad izjutu, ko nozīmē kori «turēt rokās», man radās, strādājot ar Pļaviņu dziedātājiem. Mācoties trešajā kursā, sāku vadīt Pļaviņu kultūras nama kori. Pēc studijām tiku nozīmēta darbā uz Daugavpils mūzikas vidusskolu, kur mācīju vairākus mūzikas priekšmetus, bet sakari ar kori nebeidzās. Pēc tam pārcēlos uz Pļaviņām. Tagad man jāsaaka paldies visiem tiem labajiem cilvēkiem, kas man, tādām zaļknābim, uzticējās un palīdzēja. Kopīgi daudz izdarījām un ieguvām pirmās vietas Zemgales novada skatēs, kā arī iekļuvām desmit labāko republikas koru skaitā. Šai pilsētai un tās cilvēkiem, strādājot mūzikas skolā, esmu atdevusi 22 gadus.

Tomēr mana mūža lielā aspirantūra bija gadi, kad dziedāju pie profesora Leonarda Vignera republikas kordiriģentu kamerkorī. Viņš Latvijā pārstāvēja pasaules muzicēšanas līmeni.

— Līdzšinējā stāstījumā vēl ne vārda neesat teikusi par sevi kā par ērģelnici.

— Deviņdesmitajos gados iestājos divgadīgajos katoļu baznīcas ērģelnieku kursos un devos uz Rīgu. Ērģeļu spēli kā fakultatīvo priekšmetu biju mācījusies jau konservatorijā. Mana attieksme pret muzicēšanu baznīcā vienmēr bija pilna apbrīnas un bijīga. Un šī bijība mani pat atturēja jau agrāk pievērsties ērģelēm, bez tam padomju laikos ne katrs uzdrošinājās baznīcā kāpt augšā uz kora telpām.

Tie bija ļoti grūti gadi, jo slodze gan mūzikas skolā, gan arī kursos bija liela. Tuvākās ērģeles, kur vingrināties, atradās Jēkabpils katoļu baznīcā. Vienlaikus nodibināju un vadīju Pļaviņu katoļu draudzes jauniešu kori, ar ko ieguvām pirmo vietu katoļu bērnu un jauniešu koru skatē.

— Aglonā strādājat un dzīvojat jau desmit gadus. Kam jāpateicas par to?

— Katoļu baznīcas ērģelnieku kursu vadītājs Mamerts Celminskis izteica šo piedāvājumu. Pirms tam ilgi svārstījos un pārdomāju. Man bija jāatstāj ne tikai savs ierastais darbs, bet arī profesio-

● Mūzika ir greizsirdīga māksla, tā grib paņemt pavisam un neatlaist vajā, saka Aglonas bazilīkas mūzikas dzīves vadītāja Ieva Lazdāne, vienā no savām vismīļākajām vietām – pie bazilīkas ērģelēm, liekot zem rokām plūst svinīgām un himniskām melodijām Dievmātes mājoklim par godu. Foto: M. Rukosujevs

nālā autoritāte, jo kas tad mani šeit, Aglonā, pazina?

— Tagad gan laikam koru speciālistu un ērģelnieku vidū nav neviena, kas nebūtu dzirdējis par Ievu no Aglonas, par bazilīkas kora skolu, par «Magnificat». Dievlūdžēji no šejienes aizved atmiņas par lielisko mūziku un dziedāšanu svētnīcā.

— 1992. gada 1. septembrī braucu uz šejieni ar pārliecību, ka te vajag vienīgi ērģelnici, ka kori te jau darbojas, bet izrādījās, ka nav nekā. Sāku ar draudzes kora izveidošanu no aktīvākajiem dziedātājiem. Man bija skaidrs arī tas, ka jāpievēršas bērniem un pavisam nopietni. Bērniem viss ātri apņēk, un strādāt tādā līmenī, ka vienreiz atnākt uz mēģinājumu, bet divas reizes – ne, nebija lietderīgi. Dziedāt Aglonā ir ļoti liela atbildība, kam jāgatavojas pamatīgi, sistemātiski un mērķtiecīgi. Saviem audzēkņiem es vēl tagad atgādinu, ka viņi nekad nedrīkst slīkti spēlēt vai slīkti dziedāt. Vārbūt šajā vienīgajā reizē tevi klausās cilvēks, kas braucienam uz Aglonu gatavojies visu dzīvi.

Tā paša gada 26. septembrī dzima kora skola, bet 1993. gada 30. janvārī ir kora «Magnificat» dzimšanas diena. Kora skolas pasākumus lielā mērā sekmē tās dibinātāji: rajona padome un Aglonas bazilīka. Sākumā darbojās tikai viena kora klasīte, bet tā jau parasti mēdz būt, procesa laikā viss izkristalizējās un noskaidrojās. Ko darīt tālāk, kā ko nosaukt un

sekojot tam, kas notiek pasaulē. Lielos reliģiskos centros, pie bazilīkām visur darbojas kora skolas.

Biju Aglonā sveša, man gribējās, lai visi noticētu tam, ko es gribu panākt, tāpēc sāku ļoti pamatīgi, nopietni un rūpīgi. Nu tā lieta ir aizgājusi, un kora skola ir ieņēmusi zināmu vietu Aglonā, Latgalē un Latvijā. Kora skola apgūst vokālās mūzikas un kora klases programmu. Sākot ar šo gadu, visās mūzikas skolās un arī pie mums mācību laiks ir astoņi gadi. Kas vēlas turpināt mācības koleģiā, šeit var mācīties arī 9. klasē. Bērni apgūst solfedžo, dziedāšanu, mūzikas literatūru, klavierspēli, bet spējīgākie var izvēlēties arī ērģelēspēli. Viens no mūsu skolas dzīves burvīgākajiem momentiem ir tas, ka audzēkņi var spēlēt ērģeles dievkalpojumos, un vakara misēs ir viņu ziņā. Neatņemama bazilīkas sastāvdaļa ir kora skolas kora dziedāšana dievkalpojumos. Kopā ar mani strādā teicams pedagogs kolektīvs: Irēna Leonova, Iveta Soldāne, Inese Orinska, Rīta Kovaļevska, Lidija Grauze un Antoņina Mihailova.

Latvijas mūzikas skolu koru skatē esam ieguvuši trešo vietu, regulāri tiekam uzaicināti uz baznīcas mūzikas festivāliem un citiem plaša mēroga notikumiem. Esam braukuši uz Horvātiju, Krieviju, Lietuvu, Poliju, starp citu, Zakopanē bijām arī tajā reizē, kad tur ciemojās Svētais Tēvs, dziedājam Ungārijā, Slovēnijā. Atsevišķi kora skolas dziedātāji ir plūkuši slavas laurus Latvijas

● Ieva Lazdāne savā pirmās Komūnijas dienā kopā ar māmuļu Tēklu. Foto no I. Lazdānes arhīva

mērogā. Esam arī paši sarīkojuši Latvijas jauno vokālistu konkursu, kā arī snieguši koncertu Latviešu biedrības nama Zelta zālē. Drīzumā iznāks pirmais mūzikas disks ar kora ierakstiem. Jau divus gadus pirms augusta svētkiem, lai labāk tiem sagatavotos, uzturamies mācību nometnē. Par gada svarīgāko notikumu uzskatām 15. augusta rītā dziedāt bērnu un jauniešu misē. Mūzikas mācīšanās šeit notiek caur Mīlestību uz Dievu, kas atšķiras no citām skolām. Bērniem ļoti patīk arī tas, ka viņi uzreiz redz sava cītīgā darba augļus un to, ko iemācījušies, var nospēlēt uz ērģelēm vai arī nodziedāt bazilīkā. Skolā uzņemam visus bērnus, jo esmu pārliecinājusies, ka ikvienu var iemācīt dziedāt un spēlēt, ja vien viņam ir centība, un vecāki iegulda darbu bērnu muzikālajā attīstībā. Mūsu tāls mērķis ir sasniegt, lai kora skolā bērni varētu apgūt arī vispārīgļģitojos mācību priekšmetus, taču tas ir saistīts ar finansu lietām. Līdzekļu trūkums kavē arī «Magnificat» izvērst savu darbību tik plaši, lai atbilstu tā mākslinieciskajam līmenim.

— Kam vairāk pieder jūsu sirds – kora skolai, «Magnificat», draudzes korim vai ērģelēm?

— Ļoti grūti atbildēt. Kora skolā var vairāk izdarīt un novērot, kā attīstās bērna muzikalitāte, kā viņš no maza cilvēciņa izaug par lielu skaistu jauni, kas māk dziedāt un spēlēt, un es varu piedalīties šajā procesā. Ar «Magnificat» piedzīvoti daudzi laimīgi brīži ārzemju koncertos un stundām ilgs garīgs pacēlums gada mūzikas dzīves kulminācijā – 14. un 15. augustā.

Nē, es neņemos atbildēt uz šo jautājumu. Laikam pareizāk būtu teikt, ka mana sirds pieder visai baznīcas mūzikai un muzicēšanai kopumā. Būt piederīgai Aglonai man nozīmē ļoti daudz. Es apziņnos, ka mans darbs ir skaists, kaut arī smags. Es jūtos laimīga par tām gašajām savilņojuma asarām, ar kādām savas jūtas pēc Dievkalpojumiem atklāj no tālienes atbraukušie cilvēki, pateicoties par kora brīnišķīgo dziedājumu. Viņi nejaudā, kā un cik ilgi programma ir izauklēta un iznēsāta, cik garīgās enerģijas tajā ielikts.

L. Rancāne

Skolu jaunieši izsaka priekšlikumus rajona padomei

Pagājušajā nedēļā Preiļu rajona padomē viesojās rajona pamatskolu deviņo klašu un vidusskolu divpadsmito klašu, kā arī Preiļu Valsts ģimnāzijas pēdējā kursa sekmīgākie, centīgākie un aktīvākie jaunieši. Kopā ar savu skolu direktoriem, pedagogiem, rajona izglītības pārvaldes darbiniekiem un Preiļu rajona padomes nodaļu speciālistiem viņi sprieda par to, kas darāms, lai pēc skolu absolvēšanas un profesijas iegūšanas jauniešiem nezustu vēlme atgriezties dzimtajā pusē un jaunie speciālisti labprāt iesaistītos rajona ekonomiskās dzīves attīstībā.

— Ar apskauzamu regularitāti visdažādāko politisko partiju darboņi runā par to, cik ļoti politiķi rūpējas par jaunatni, kā uzklauša viņu problēmas un palīdz tās risināt, taču ikdienu liecina par ko citu — jaunatnes piesaistīšanā Latvijas (it īpaši Latgales) laukiem ieinteresētas ir vienīgi pašvaldības. Cik mēs esam spējuši izdarīt, tik arī ir, — «Novadniekam» atzina tikšanās vadītāja, Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore. — Mūsu tikšanās mērķis un vēlme bija uzzināt, ko rajona skolu līderi zina par rajona padomi, par savām pašvaldībām un to problēmām, kas, viņuprāt, pagastos, novados un rajonā būtu jāizdara pieaugušajiem, lai jauniešiem gribētos atgriezties dzimtajā pusē un te pavadīt savu darba mūžu, nemeklējot tikamāku darbu un labākas iespējas nopelnīt lielpilsētās vai ārzemēs. Mēs gribējām arī noskaidrot, ko jaunā paaudzē zina par administratīvi teritoriālo reformu, kā izprot pašlaik notiekošās izmaiņas un vai tās viņus apmierina.

Dialogs starp skolēniem un pieaugušajiem tikšanās laikā mūs iepriecināja, jo bērni ir gudri un, jāteic, ļoti labi informēti gan par pašvaldību funkcijām, gan arī par jautājumiem, kas vēl gaida risinājumu izglītības un veselības aizsardzības jomās. Jaunieši izteica neizpratni par situāciju interešu izglītībā. Piemēram, šoruden ierodoties mūzikas skolā, audzēkņi pēkšņi uzzināja, ka viņiem nāksies mācīties vienu gadu ilgāk, nekā bija plānojuši tajā iestājoties, ka nākuši klāt papildus priekšmeti. Zināmu nervozitāti mazajās lauku vidusskolās rada arī ministrijas noteiktie normatīvi, ka vidusskolas klasē nedrīkst būt mazāk kā 15 audzēkņi. Vai tādēļ, ka klasē ir 14 skolēni, tā būtu jāizformē un skolēniem būtu jāmeklē cita mācību iestāde? Varbūt rajona padome varētu kļūt par galveno rīkotāju un noteicēju arī pašvaldību savstarpējo norēķinu jautājumos, tā likvidējot nesaprašanās un strīdus starp pagastiem, jautāja skolēni. Tā kā šie jautājumi nav rajona padomes kompetencē, ar jauniešu viedokli tiks iepazīstināti Izglītības un zinātnes ministrijas atbildīgie speciālisti.

A. Pastore «Novadniekam» pastāstīja, ka tikšanās laikā izskanējuši arī vairāki lietišķi priekšlikumi, piemēram, aicināt uz skolām rajona padomes civilās aizsardzības speciālistu, kas informētu audzēkņus par rīcību lielu ugunsgrēku vai plūdu gadījumos, kā arī rast iespēju skolās ierasties ģimenes ārstiem, kuri veiktu profilaktiskos izmeklējumus un analīzes, kas nepieciešamas medicīnisko izziņu saņemšanai un tamlīdzīgi.

Aktīvākie diskusijas dalībnieki no Preiļu Valsts ģimnāzijas, Salas pamatskolas, Vārkavas vidusskolas un Preiļu 1. pamatskolas saņēma Preiļu rajona padomes sarūpētās piemiņas veltes. Tika nolemts, ka līdzīgas tikšanās rajona padomē tiks rīkotas ik pusgadu. Tādā veidā tiks rasts kontakts ar jauniešiem un izziņātas viņu intereses, lai kopīgiem spēkiem radītu labvēlīgus apstākļus jauno speciālistu piesaistīšanai dzimtajam novadam.

L. Kirillova

LAUKU SĒTĀ

Par sieru, graudiem un valdīšanu Turku pagasta «Pļaviņās»

Pie Ritas kundzes braucām kā pie Turku pagastā izslavētas siera meistarē, bet ar viņas vīru Aigaru Gruguli izvērtās saruna par saimniecības lietām un zemniecību, jo zemnieku saimniecības «Pļaviņas» pamatnodarbošanās ir graudkopība.

Pašiem vislabāk garšo pikantais siers

Rita sējusi sieru ne vien pašu godiem, bet arī lielākiem pasākumiem — kāzām, kā arī īpašu viesu uzņemšanai Turku pagastā. Viņas siera cienītāji ir arī Līvānos. Lai nodarbotos ar siera ražošanu nopietni un lielos apjomos, vajadzīgas neskaitāmas atļaujas un tādā gadījumā tikai pie plīts vien būtu jāstāv, atzīst Rita. Siera sieraņa viņai, ja tā var teikt, drīzāk ir vaļasprieks, bet ne regulārs peļņas avots.

Siera sieraņa pašus pamatus savulaik ierādījusi vīramāte, viņa sieru gatavojusi no biežpiena. Ritas gardie — gan maigie, gan pikantie — sieri ir gatavoti uz piena bāzes ar dažādām piedevām, kas piešķir garšai patīkamas nianšes. Mikstais siers ir valgans un pat smērējams uz maizes, siers ar ķimenēm ir tradicionāls, toties siers ar papriku un pikantais — ar «Vegetu» — savdabīgs, ar asumiņu. Ļoti garšīgs siers sanāk arī ar dillēm. Gruguļu saime šobrīd iecienījusi pikanto sieru ar «Vegetu».

Nav nekā vienkāršāka!

Manuprāt nekā vienkāršāka par sieru nemaz nav, smejas Rita un atklāj pagatavošanas recepti.

Aptuveni 8 litrus piena uzkaršē līdz vārīšanai un liek klāt izvēlēto piedevu — sīkos gabaliņos sagrieztu papriku, dillītes vai ķimenes. Pēc tam pievieno 2-3 sakultas olas (ja olas liek karstā pienā, siers sanāks skaisti «ziedains», ja liek sākumā, aukstā pienā, tad «ziedīnu» nebūs). Pašu pēdējo karstajā pienā lej apmēram 3-4 ēdamkarotes etiķa esences — tā piena masu «savēlko». To darot, jāatceras būtiska lieta. Lai siers labi «savilkotos» un izdotos viendabīgs nevis graudains, esenci lejojot, pienu nevajag maisīt. Tā jālej «mierīgā», stāvošā pienā.

Pēc tam masu izliek tīrā drānā un novieto zem sloga. Citi sieru noslogotu tur uz dēlīša, bet Rita par labāku atzinusi siera ritulīti ar visu slogu turēt piena suliņās — tad gardums sanāk sulīgāks. Sāli saviem sieriem saimniece klāt neliek, to vai arī garšvielu maisījumu «Vegeta» apkaisa apkārt jau gatavam sieram.

Griķi, mieži, kvieši, rudzi, auzas...

Z/s «Pļaviņas» kopā ar nomātajām platībām ir 50 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Pārsvārā visa tehnika Aigaram ir sava, vienīgi graudu kombaina šobrīd nav. Saimnieki audzē gan miežus un kviešus, gan rudzus, gan auzas, kā arī griķus, kas šogad iesēti 9 hektāros. Griķus iepērk tikai Rīgas un Dobeles graudu pārstrādes uzņēmumi, un tikai uz noslēgto līgumu pamata. Z/s «Pļaviņas» noslēgts līgums ar «Rīgas dzirnavnieku» par griķu realizāciju, taču tiem cena pēdējos gados strauji slīdējusi lejup. Ja pirms diviem gadiem par tonnu maksāja 150 latus, tad pērn vairs tikai 100, bet šogad — 50 latus.

Neskatoties uz to, saimnieks pārliecināts, griķi jāsēj ja ne peļņas dēļ, tad tādēļ, ka tie lieliski irdina augsni un atbrīvo laukus no nezālēm. Griķi tāpat kā eļļas rutks un rapsis ir arī vērtīgs zaļmēslojums. Tur, kur iepriekš audzēti griķi, graudaugu raža ir jūtami lielāka, stāsta saimnieks.

«Rēzeknes dzirnavniekam» šogad realizētas 8 tonnas kviešu un rudzu. Pateicoties labvēlīgiem laika apstākļiem, graudu kvalitāte ir augsta, un tie «aizgāja» pārtikai par 64 latiem tonnā. Kalte ir pašiem sava, tādēļ ir iespēja graudus uz vietas iztīrīt. Kalti izmanto arī citi zemnieki, brauc pat no Rožupes. Lai gan tā neesot pirka ar domu pelnīt, bet nodrošināt savas saimniecības vajadzības, tomēr tādējādi lielais pirkums sevi ātrāk atpelnīs. Aigars rēķina, ka trīs gadu laikā kaltes pirkšanā ieguldītie līdzekļi būs atmaksājušies.

«Pļaviņu» kartupeļi Līvānu tirgū

Saimniecībā audzē arī vairāku šķirņu kartupeļus, kurus realizē Līvānu tirgū. Paši saimnieki nevar atļauties katru dienu pavadīt tirgus placī, tādēļ izaudzēto, lai arī lētāk, pārdoz uzpircējiem. Kādas tad ir pircēju vēlmes kartupeļu izvēlē? Kā nekā kartupeļus dēvē par otro maizi. Aigars un Rita smaidot sāk stāstīt, kā gājis ar Vācu šķirnes apaļajiem, melnajiem kartupeļiem. Šos tupeņus, kas no skata atgādina apaļus, melnus akmeņus, sākumā pircēji nēmuši nelabprāt. Sūdzējušies, ka bumbuļi esot bijāti, un vajagot mizot un mizot, esot lieli zudumi. Taču izrādās, ka šīs šķirnes kartupeļiem mizojot parādās tumšas svītriņas, kuras, kartupeļus vārot, pazūd. Vēlāk arī pircēji tos atzinuši par labiem

● Aigars un Rita Gruguļi ir z/s «Pļaviņas» īpašnieki Līvānu novada Turku pagastā. Aigaram galvenais rūpās ir graudkopība, bet Ritu apkārtne pazīst ne tikai kā «Baltas» apdrošināšanas aģenti, bet arī kā garšīga siera gatavotāju. Foto: G.Kraukle

esam, jo novārīti šie tupeņi ir balti un miltaini, bet pagrabā ideāli glabājas līdz pat pavasarim. Līvānieši labi pērk arī *Mutagēnagos* un citas šķirnes, tādēļ par kartupeļu noietu tirgū saimnieki nesūdzas.

Pa maišiem vien Līvānos individuālajiem pircējiem katru gadu tiek iztīrģots arī ap 4 tonnām graudu, ko izbaro vistām. Ar to rēķinājušies arī šogad, un visu birumu «Rēzeknes dzirnavniekam» Gruguļi nav atdevuši.

Jo vairāk zemes, jo vieglāk strādāt

Pie šādas atziņas nonākuši «Pļaviņu» saimnieki, kas zemniecības lietās ir iekšā jau kopš pirmajiem neatkarības gadiem. Gruguļu ģimene dzīvo Aigara tēva sētā, bet ar pašu īpašumā esošo zemi ir par maz, tādēļ platības ņemtas arī nomā. Darbs jādara tas pats vai apstrādā mazu zemes pleķīti, vai lielu lauku, tehnika vajadzīga, prasības kvalitātei aug un tonnu graudu uz pārstrādes uzņēmumu neatmaksājas vest, jo tad tevi neviens neņem par pilnu, saka Aigars. Saimniekojot lielākās platībās, arī atdeve ir jūtama.

Kādas problēmas šoruden nodarbina prātu, vaicāju saimniekam. Viņš: «Degviela dārga.» Ziemā var nopirkt lētāk, bet tad pretenzijas ceļ ieņēmumu dienests, sak, kur tu, zemnieks, ziemā degvielu liec, kad ne jāar, ne jāplauj. Kāpēc gan nevarētu pirkt degvielu ziemā, ja to ir kur uzglabāt līdz vasarai. Man arī tie santīmi ir no svāra, teic Aigars, piebilstot, ka sezonas laikā saimniecībā izlieto ap 5,5 tonnām degvielas.

Katrai valdīšanai savs labums

Aigars savulaik bijis Turku pagasta padomes deputāts, bet pēc Līvānu novada izveides viņš darbojas pagasta valdē. Novada izveidi attāļajā Gruguļu sētā īpaši neizjūt, vienīgi ceļu uzturēšana tagad esot uzlabojusies, tos uztur kārtībā un ziemā regulāri tīra.

Arī Rita nav tikai saimniece savā sētā, viņa jau vairākus gadus strādā par apdrošināšanas aģenti a/s «Baltas». Laukos galvenokārt apdrošina mantu — mašīnas, mājas, bet ne savu veselību vai dzīvību. Uzticamākie klienti esot pensionāri. Viņi visu mūžu ir «drošinājušies» un bez polises neiztiec.

Jautāju, kā Gruguļu saime šķetina bagātīgo partiju solījumu mudžekli šajā priekšvēlēšanu laikā. Par ko balsot, viņi vēl nav izšķirušies, taču, atskatoties atpakaļ, redzams, ka katrai valdīšanai bijušas savas stiprās puses. Piemēram, Krištopana laikā jūtami uzlabojusies ceļu kvalitāte, bet Šķeles laikā savukārt graudiem bijusi pieņemama cena.

Savukārt, ja šodien notiktu balsošana par Eiropas Savienību, Aigars drīzāk balsotu «par» nekā «pret», lai gan bez ilūzijām. Jābūt vienādiem noteikumiem zemniekiem gan Latvijā, gan pārējā ES, jo nevienlīdzīgos tirgus apstākļos pastāvēt būs sarežģīti. Taču lielākā problēma pēc Aigara domām ir informācijas trūkums par ES. Valsts ļoti maz dara, lai skaidrojumi par to, kas mūs savienībā sagaida, nokļūtu līdz katrai lauku viensētai. Tā ir skumja tendence, bet pašlaik liela daļa šīs lietas ir svešas un... arī vienaldzīgas, uzskata saimnieks.

G.Kraukle

INFORMĀCIJA

Prezidente: nedrīkstam ļaut teroristiem sevi iebiedēt

Traģiskie 11. septembra notikumi ir atstājuši ļoti lielu iespaidu, un to sekas būs jūtamas vēl ilgi, — pirms došanās uz ASV atzina Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, kas pārstāvēs Latviju terorisma upuru piemiņas pasākumos Ņujorkā. Valsts vadītāja uzskata, ka 11. septembris bijusi robežšķirtnē, kas izmainījusi cilvēku attieksmi pret terorismu, likusi apzināties, ko nozīmē draudi.

● Vaira Vīķe-Freiberga

Lai gan prezidente neizjūtot «milzīgu sajūsmu» par ceļošanu šajā laikā, viņa uzskata, ka pasaules līderu ierašanās ASV šajās dienās ir solidaritātes žests.

«Mēs nedrīkstam ļaut teroristiem sevi iebaidīt, mainīt mūsu dzīvi,» uzsvēra V. Vīķe-Freiberga. Ņujorkā prezidente piedalīsies pilsētas mēra rīkotajā piemiņas pasākumā un pārstāvēs Latviju ANO Ģenerālās asam-

blejas 57. sesijā. Darba vizīti viņa izmantošot, lai veicinātu biznesa kontaktus starp ASV un Latviju, kā arī sadarbību kultūras jomā. Tikšanās laikā iecerēts apzināt potenciālos investorus un arī tikties ar kultūras jomas pārstāvjiem, kas varētu vairo Latvijas vārda atpazīstamību ASV.

Prezidentes preses dienests informē, ka ANO sanāksmē V. Vīķe-Freiberga Latvijas vārdā sveiks Šveici un Austrumtimoru, kas pirmo reizi kā jaunās ANO valstis šogad piedalīsies Ģenerālās asamblejas darbā. Prezidente plāno tikties ar vairāku valstu delegāciju vadītājiem, bijušo ASV prezidentu Bilu Klintonu, kā arī asamblejā piedalīsies jaunas, ASV bijušās valsts sekretāres Madlēnas Olbraitas vadītās organizācijas *Starptautiskā sieviešu — ministru asambleja* darbības atklāšanā. Šīs organizācijas mērķis būs vienot politikēs globālu jautājumu risināšanā, iesaistīties ANO un citu daudzpusēju sammitu darbībā, ciešāka dialoga veidošanā ar uzņēmējdarbības vidi, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām.

«NRA»

Okupācijas muzeja izstāde Preiļu rajonā

13. septembrī Latvijas Okupācijas muzeja ceļojošā izstāde «Latvija 1939 – 1991: no okupācijas līdz brīvībai» uzsāks ceļojumu pa Preiļu rajonu. Izstāde līdzīgi kā Okupācijas muzejs vēsti par Latvijas valsts un tautas likteņģitām, sākot ar neatkarīgās valsts proklamēšanu 1918. gadā, cauri neatkarības zaudēšanai, padomju un nacistiskajai okupācijai līdz pat neatkarības atjaunošanai 1991. gadā.

Latvijas Okupācijas muzejs darbojas Rīgā kopš 1993. gada. Gandrīz desmit darbības gadu laikā muzejs ir attīstījies un ieguvis popularitāti gan Latvijas sabiedrībā, gan ārzemju tūristu vidū. Ar katru gadu pieaug muzeja apmeklētāju skaits. Piemēram, 1999. gadā muzeju apmeklēja 23 tūkstoši, bet 2001. gadā jau vairāk kā 40 tūkstoši cilvēku. Tūrisma sezonā vasarā muzejā daudz dzirdama angļu, vācu, kā arī citas svešvalodas. Ieraksti muzeja viesu grāmatā liecina, ka daudziem tūristiem muzejs palīdzējis saprast neseno Latvijas pagātņi, līdz ar to arī tagadni, kā arī sniedzis neaizmirstamas emocijas.

Rudeni un ziemā muzejā vairāk redzami Latvijas iedzīvotāji. Nozīmīgu daļu muzeja apmeklētāju veido skolēni, kuriem muzeja Izglītības programma piedāvā ekskursijas par atsevišķām tēmām (piemēram, «Neatkarī-

bas zaudēšana», «Deportācijas», «Vācu okupācija» u.c.). Taču ne tikai skolēni, bet arī citi apmeklētāji bez maksas var izmantot muzeja gidu pakalpojumus latviski, angļiski, krieviski, vāciski un franciski.

Domājot par skolēniem un tiem, kas nevar apmeklēt muzeju Rīgā, 2001. gadā tika izveidota izstāde, kas paredzēta ceļošanai pa Latvijas skolām un kultūras centriem. Līdz šim izstāde pabijusi Valmierā, Cēsis, Tukumā, bet tagad kārtā ir pienākusi Preiļiem.

Preiļu rajonā izstāde viesosies apmēram mēnesi. Vispirms – Preiļu kinoteātra telpās, kur to aicināti apskatīt skolēni un citi interesenti, bet pēc tam izstāde apceļos rajona pagastu skolas. Aglonas vidusskolā izstāde būs apskatāma no 28. septembra līdz 5. oktobrim, Vārkavas vidusskolā no 5. līdz 12. oktobrim, bet Līvānu ģimnāzijā no 12. līdz 19. oktobrim.

1.-9. klašu skolēni varēs piedalīties konkursā «Mana Okupācijas muzeja sapņu ēka». Labākie darbi tiks izmantoti izstādes veidošanai muzejā gada beigās. Darbu autori tiks uzaicināti uz izstādes atklāšanu muzejā un saņems pārstāvības balvas.

Okupācijas muzeja vadība aicina visus Preiļu rajona iedzīvotājus izmantot iespēju, nebraucot uz Rīgu un bez maksas, apskatīt daļiņu Okupācijas muzeja, uzzināt ko jaunu par okupācijas laiku vai arī vienkārši atsaukt atmiņā neseno pagātņi.

Veikala dāvināts dators nonāk daudz bērnu ģimenē

Veikala «Salang – Preiļi» rīkotajā pircēju čeku izlozē, kurā galvenā balva bija dators, lielais laimests tika ILVAI DOLĢEI no Saunas pagasta.

Akcija bija organizēta pirms jaunā mācību gada, un tās noslēguma pasākumā tika izlozētas arī vairākas citas mantas – ceļasoma, galda spēles, bumba, sagādājot patīkamu pārsteigumu vairākiem rajona bērniem. Bet visi, kas uz šo pasākumu bija ieradusies kinoteātri «Ezerzeme», varēja tikt pie kādas lietišas uz vietas Kritiķa Pumpiņa un Zimuļa vadītajās loterijās un bez maksas noskatīties animācijas filmu. Akcijas izlozē ar speciāli aizpildītiem taloniem varēja piedalīties tie pircēji, kuri veikālā «Salang – Preiļi» iepirkās par desmit un vairāk latiem.

Ilva Dolģe, Priekuļu pamatskolas 9. klases skolniece, tāpat kā pārējie viņas ģimenes locekļi, bija pārsteigti un apmulsuši, kad nepilnas stundas laikā no tā brīža, kad viņai pa telefonu tika paziņots par laimestu, Stikānu mājās ieradās veikala īpašnieks Gunārs Svilāns ar datoru un tā komplektējošām daļām. Kā izrādījās, šajās mājās viens dators jau bija, ko tētis ģimenei uzdāvinājis iepriekšējos Ziemassvētkos. Tomēr visiem četriem skolas bērniem pieklūšana pie datora bija gandrīz vai rindas kārtībā, vēl jo vairāk tāpēc, ka arī tētis, zemnieku saimniecības «Jaunstikāni» īpašnieks, ir beidzis attiecīgus kursus un datoru izmanto gan darbam, gan atpūtai.

Ilva stāstīja, ka veikālā «Salang – Preiļi» ģimene iepērkas regulāri, kad ir vajadzība pēc skolas un biroja precēm. Viņa skolas lietas iegādājusies 24. augustā, tieši savā dzimšanas dienā. Aizpildījusi talonu, kas arī izrādījies laimīgs un būtībā laimests uzskatāms arī kā necerēta dzimšanas dienas dāvana.

Ilvas māsa Madara ir astotklasniece, Daiga – piektklasniece, bet brālis Jānis – trešklasnieks. Mam-

● Veikala «Salang – Preiļi» īpašnieks Gunārs Svilāns ir patiesi priecīgs, ka akcijas galvenā balva – dators palicis pašu rajonā un nonācis daudz bērnu ģimenē. Ilva Dolģe datorzināšanas apguvusi skolā informātikas stundā un fakultatīvajās nodarbībās. Meitene bija sajūsmā par šo dāvanu. Foto: M. Rukosujevs

ma Maruta ir skolotāja, bet tētis Guntis nodarbojas zemnieku saimniecībā. Ģimenei ir plašas intereses. Ilva stāstīja, ka Madara esot reper Ozola fane, un ar avīzes «Spicā» starpniecību izlozē pat viņējusi iespēju ierasties Rīgā uz tikšanos ar dziedātāju, ko, protams, izmantojusi. Daiga ļoti labi mācoties un piedaloties skolas vokālajā ansambli, bet Jānis iesaistījies deju kolektīvā. Par saviem nākotnes nodomiem Ilva stāstīja, ka iecerējusi pēc pamatskolas absolvēšanas mācīties Preiļu Valsts ģimnāzijā.

Tētim ļoti daudz laika aizņem 140 hektārus plašās zemnieku saimniecības apkopšana. Galvenā nodarbošanās ir graudkopība, kā arī dārzu — kāpostu audzēšana. Veiksmīgi izvēloties šķirnes, arī šī

gada sausums nav nesis pārāk lielus zaudējumus. Kāpostu lauks visā savā godībā aplūkojams turpat pie mājas. Tā kopšana prasa arī pārējo ģimenes locekļu darbu. Tajā tiek iesaistīti visi bērni, bet par to saņem arī atalgojumu. Šovasar nopelnīti jauni divriteņi. Guntis bija ļoti priecīgs par veikala dāvinājumu. Tā ir ļoti dārga dāvana, viņš pateicās Gunāram Svilānam, un tā ir lieta, kas nepieciešama jauniešu izglītībai.

Kā informēja Gunārs Svilāns, jau trešo gadu pēc kārtas skolas sezonas priekšvakarā veikals organizēja akciju un pirkumu čeku izlozi. Iepriekš galvenā balva bija divriteņis un mūzikas centrs.

L.Rancāne

● POLITISKĀ REKLĀMA

LATVIJAS PIRMĀ PARTIJA

Ēriks JĒKABSONS
Ainārs ŠLESERS
Jevgenija STALIDZĀNE
Dzintars JAUNDŽEIKARS
Lilija STUMBIŅA
Aina VERZE
Ojārs STRAZDS
Arolds LAKSA
Juris KOKINS
Andrejs NAGLIS

LATVIJAS PIRMĀ PARTIJA AICINA UZ TIKŠANOS VISUS CILVĒKUS, KURIEM NAV VIENALDZĪGA LATVIJAS NĀKOTNE.

Tikšanās laikā muzicēs **KASPARS DIMITERS**.
Tikšanos vadīs **ANDRIS JAKUBĀNS**.

- ☐ **JERSIKĀ, 11. septembrī, Kultūras namā, plkst. 15.00**
- ☐ **LĪVĀNOS, 11. septembrī, Kultūras namā, plkst. 18.00**
- ☐ **RUŠONĀ, 12. septembrī, Tautas namā, plkst. 12.00**
- ☐ **RIEBIŅOS, 12. septembrī, Kultūras namā, plkst. 15.00**
- ☐ **PREIĻOS, 12. septembrī, Preiļu novada kultūras centrā, Kārsavas ielā 4, plkst. 19.00**

Reklāmu apmaksā LATVIJAS PIRMĀ PARTIJA

6. Uz pirti – piektdienās

Senlatviešiem pirts bija šķīstītava gan miesai, gan garam, kurā sestdienas vakaros ar izmiekskētām bērza, liepas vai kadiķa slotiņām izpēra no kauliem stīvumu, no locēkļiem nogurumu, no miesas sviedrus un no dvēseles nedēļas laikā sakrājušos sārņus. Pirts bija svēta radību vieta, kurā sākās cilvēka mūzs, un pirti mirušais saņēma pēdējo šīs dzīves šķīstīšanu. Mūsdienās pirts funkcijas un tradīcijas ir mainījušās, bet vēl arvien tā ir vieta, kur tapt tīram un iegūt viegluma sajūtu, ko nedod modernā sauna, duša un vannošāns iespējas.

Laukos sava pirts nav nekas īpašs, bet pilsētnieki jaunākajos vēstures laikos iemanījušies pirti pielāgot masu prasībām, radot **SABIEDRISKĀS JEB PUBLISKĀS PIRTIS**. Šobrīd Preiļu rajonā tādas darbojas vairs tikai Preiļos, Līvānos un Aglonā. Tā kā Aglonas pirtij šobrīd nepieciešams remonts, un tās īpašnieki lieku publicitāti nevēlējas, tad «Novadnieks» iepazīnās ar to, ko piedāvā pirtis Līvānos un Preiļos.

Pirts komplekss Līvānos ir SIA «Paozoli» īpašums. Vitālijs Gabrāns, uzņēmuma īpašnieks, bija viens no pirmajiem, kas pārmaiņu laikā pilsētā sāka saimniekot patstāvīgi. SIA «Paozoli» pirts ēkā veikuši vērienīgus pārbūves darbus. 1995.-1996. gadā tai piebūvēts otrs stāvs un papildus telpas. Pirts strādā piektdienās un sestdienās no pulksten 14.00 līdz 22.00, un lielākoties pirti apmeklē tās pastāvīgie klienti, kas savstarpēji ir pazīstami un nedēļas nogalē te nāk ne vien mazgāties, bet arī atpūsties.

Vairāk apmeklētāju ir rudens un ziemas mēnešos. Ir cilvēki, kas uz Līvāniem brauc pat no Jēkabpils un Preiļiem, tiesa, pēdējā laikā preiļiešu kļuvis mazāk, stāsta pirts saimnieks V.Gabrāns.

Savukārt Preiļu pirts kompleksa saimnieks Jānis Teilāns «Novadniekam» pastāstīja, ka arī Preiļos pirts apmeklētājiem ir atvērta piektdienās un sestdienās, bet maksa pieaugušajiem ir 70 santīmi, bet bērniem — uz pusi mazāk — 35 santīmi. Šajās divās dienās pirti apmeklē no 50 līdz 100 cilvēku, liela daļa pensionāru un cilvēki ar nelieliem ienākumiem.

Dāmu zāle — kungu zāle, sievietes dienas — vīriešu dienas

Līvānu pirti ir izveidoti divi atsevišķi bloki — viens sievietēm, otrs vīriešiem. Dāmām ir sava gērbtuve, pērtuve un karsētava, tāpat arī kungiem. Tas ir izdevīgi, jo mazgāties var nākt visa ģimene kopā vienā dienā. SIA «Paozoli»

Līvānos ir uzsākuši ēkas otrā stāva rekonstrukciju, un kompleksā ar laiku plānots piedāvāt arī atsevišķas nelielas pirtīņas ģimenēm.

Preiļos atsevišķu zāļu kungiem un dāmām nav, taču te praktizē sievietes un vīriešu pirts dienas. Vīrieši mazgāties nāk piektdienās, bet sievietes — sestdienās. Pārsvārā cilvēki ierodoties ar saviem dvieļiem un pirtslotām, lai gan tās var dabūt arī uz vietas.

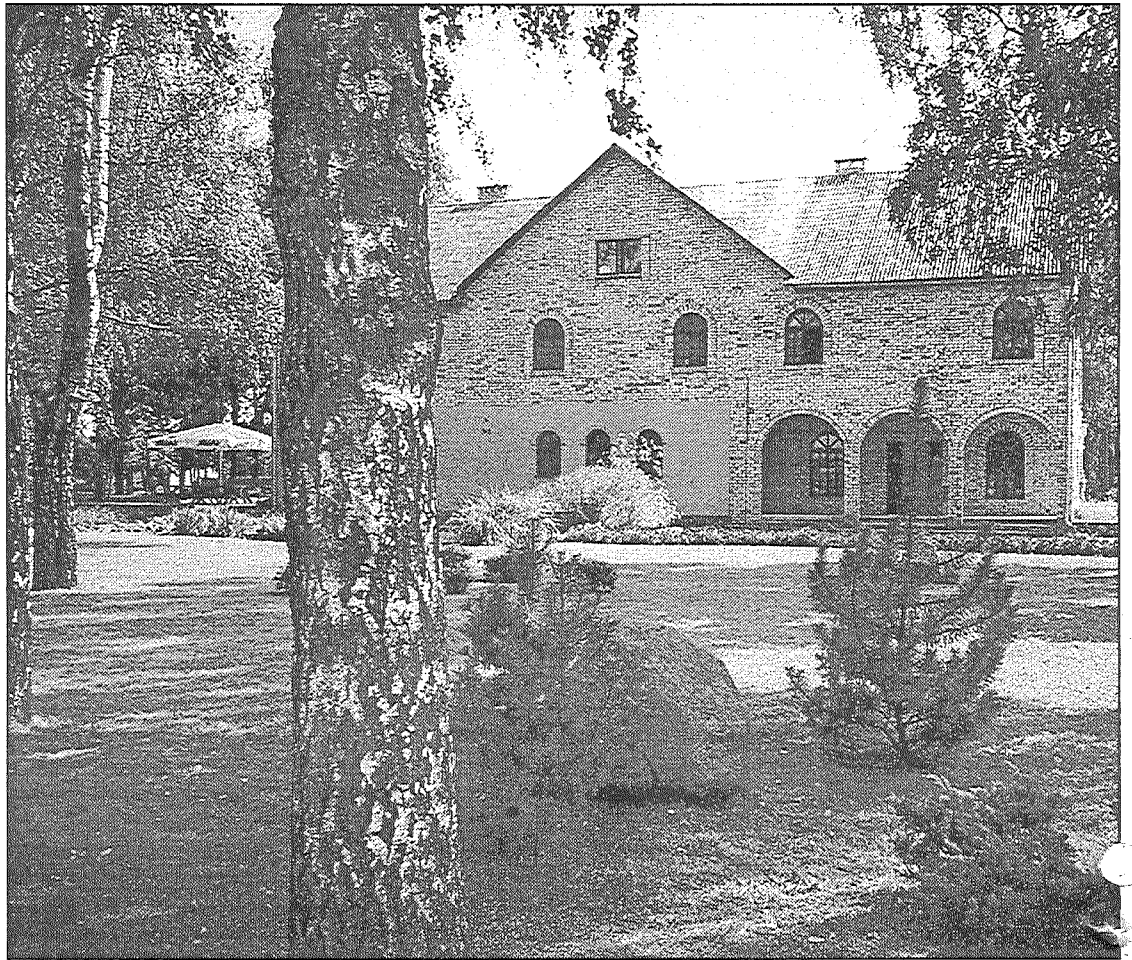
Gadā 3000 slotu

Līvānos un Preiļos pirts saimnieki ir noslēguši līgumu par pirtslotu piegādi. V.Gabrāns stāsta, ka pirts apmeklētājiem par 15-40 santīmiem ir iespēja iegādāties dažādas pirtslotas, no kurām populārākās, protams, ir bērza. Taču, ja kāds kāro pēc īpaši ekskluzīvas pirts baudīšanas, viņam tiek piedāvāta paegļa jeb kadiķa slotiņa, kura pāršanās laikā izdala ārstnieciskās ēteriskās eļļas. Tāda gan būs dārgāka nekā standartslotā — apmēram 50-60 santīmi.

Sezonas laikā Līvānos izlieto ap 3000 pirtslotu, un, pirts kompleksā ienākot, nāsis sajūt patīkamo vītošo bērza lapu smaržu. Milzīga slotu kaudze jau sagatavota pirtspriekšiem visas ziemas garumā, taču pagaidām tās tiks saliktas noliktavā.

Pirti aizliegts...

Izrādās, ka pirti higiēnas apsvērumu dēļ ir aizliegts skūties, bet drošības dēļ — ienest asus priekšmetus, piemēram, žiletes un nažus, kā arī šampūnus stikla pudelēs, alus pudeles, glāzes un kausus, kas var saplīst. Mazgāšanās

● SIA «Paozoli» sabiedriskā pirts Līvānos piesaista jau ar sakopto un gaumīgo ārieni. Ēkas pirmajā stāvā ir ierīkota pirts kungiem un dāmām, kā arī bārs, bet otrajā stāvā ar laiku varētu tapt atsevišķas pirts telpas ģimenēm.

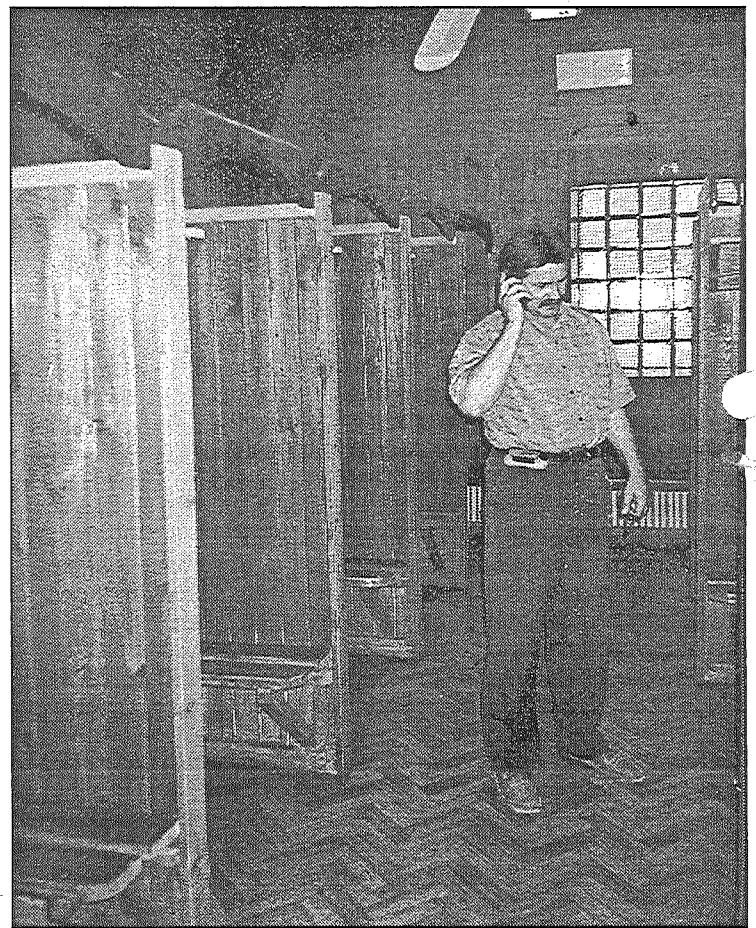
sabiedriskajā pirtī nav pieļaujama, ja cilvēks slimo ar ādas slimībām, piemēram, kašķi. Ārsta zīme gan nevienam netiek prasīta, bet pirts uzraugs lielāko daļu klientu jau pazīst un ir gadījies atsevišķas personas arī izraidīt. Tomēr par infekcijas briesmām uztraukties esot vēlti, jo higiēnas prasību ievērošana pirtīs tiek kontrolēta ļoti stingri.

Citādā ziņā nekādu ierobežojumu pirts apmeklētājiem nav. Pirti cilvēks vēlas arī atpūsties, tādēļ pavisam ierasts esot, ka, atnākot pērties, klients turpat blakus esošajā bārā pasūta alu, pēc pirts paklausās mūziku un patērē ar paziņām, stāsta Līvānu pirts īpašnieks. Viņš gan piebilst, ka dažiem apmeklētājiem esot paradums tvaicētavā pārāk bagātīgi šķīsties ar ūdeni, līdz ar to kvalitatīvie somu akmeņi vairs netur siltumu un nākošajiem sildīties gribētājiem pirts jau ir par vēsu. Viņš atzīst, ka pirts lietās tikai retais ir īsts speciālists, kurš zina, kā ieteicams sildīties un pērties, tādēļ esot doma ar laiku piedāvāt pirtnieka pakalpojumus.

Kamēr peries, drēbes tīras

SIA «Paozoli» Līvānos piedāvā ne tikai pirts pakalpojumus un bāru, bet arī apģērbu ķīmisko tīrīšanu un veļas mazgāšanu. Ķīmiskajā tīrītavā šobrīd norit rekonstrukcija, ir iegādātas mazlietotās ārzemju iekārtas, moderni izremontētas telpas. Diemžēl grūti atrast speciālistu, kas gribētu tīrītavā strādāt, jo darbs pieskaitāms pie kaitīgiem.

Arī veļas mazgātavā uzstādītas jaunas iekārtas. «Elektrolux» veļas mašīnās drēbju mazgāšanu klients varēs uzticēt operatoram vai arī mazgāt tās pats, samaksājot tikai par veļas pulveri, patērēto elektrību un amortizāciju. Savas drēbes apmēram pēc 45 minūtēm klients saņems tīras un jau sausas, būs iespējams veļu arī izgludināt.

● Līvānu pirts īpašnieku Vitāliju Gabrānu māc šaubas, vai būs iespējams izpildīt augstās prasības, kāds tiek izvirzītas sabiedriskajam pirtim.

Aizmieg uz lāvas

Runājot par starpgadījumiem, kādi gadījušies šajos gados, V.Gabrāns, atceras, kā reiz pirti nodzisuši elektrība. Sadeguši svecītes un tādā pustumsā arī mazgājušies. Tolaik vēl bijusi tikai viena zālīte, un kādam puisim gadījies misēklis šajā pustumsā pirti iekļūt tieši tad, kad tur mazgājušās dāmas. Tiesa viss beidzies mierīgi, jo puisis laikus aptvēris, ka iznākusi kļūda, un, neviena nemanīts, tumsas aizsegā izlavījies ārā.

Citā reizē bijis dramatiskāks atgadījums. Karsētavā kāds vīrs aizmidzis turpat uz lāvas, bet apkārtējie, neko sliktu nedomāda-

mi, nav pievērsuši tam uzmanību. Beidzies tomēr viss labi, jo laikus izsaukta ātrā palīdzība un cilvēks nogādāts mediķu uzraudzībā.

Pašvaldības pirts nedotē

Ne Līvānu, ne Preiļu pirts nekādu dotāciju no pašvaldības nesaņem. Uzņēmēji uzskata, ka pašvaldībai būtu jānāk pretī, radot iespējas pirti apmeklēt arī trūcīgajiem. Kādreiz Līvānu pirti esot bijusi pensionāru diena, taču šis eksperiments neesot atmaksājies, jo ne katrs pensijas vecuma cilvēks var atļauties maksāt par pirts apmeklējumu.

Sabiedriskās pirtis pazina jau Romā

Romiešiem atpūta vienmēr pagāja ūdens tuvumā. Peldes vispār Romā bija rituāls, tām tika ierādīts noteikts laiks dienas kārtībā — starp biznesa darīšanu beigām un pusdienām draugu vidū, tās ilga apmēram stundu. Cilvēks, nogērbies apoditerijā, lai atpūstos un pierastu pie pirts atmosfēras, iegāja siltā istabā (tipidērijā), no kuras vispirms pārgāja kaldārijā, kur mazgājās karstā ūdenī, bet vēlāk frigidārijā, kur atsvaidzinājās ar aukstu ūdeni. Blakus atradās divas siltuma kameras — vienā bija tvaiks, otrā karsts gaiss, turpat atradās solārijs un laukums sporta spēlēm. Šīs peldvietas bija milzīgas, izvietotas tā, lai, karstā baseinā peldoties, varētu redzēt jūru; tām pāri atradās stikla jumts, kas laida cauri saules starus, bet neielaida auksto gaisu. Iespaidīga bija arī to greznība — marmors, dārgakmeņi un apgleznojumi.

Tieši no šīm peldvietām radās sabiedriskās pirtis jeb termas, kuras Romā parādījās III gs. p.m.ē. un uz kurām romieši devās katru dienu. Šīs pirtis apmeklēja desmitiem tūkstošu cilvēku (tās bija pieejamas visiem bez izņēmuma un bija bezmaksas).

Dažas no termām bija tik milzīgas un greznas, ka arheologi ilgus gadus, pirms izprata šo celtni nozīmi, strīdējās, vai tās bijušas tempļi, vai imperatoru pils. Termās pastaigājās, lasīja, sarunājās, tās bija fiziskās kultūras un miesiskās higiēnas centri. Pirtis ar laiku kļuva par masu kaislību objektu, sievietes un vīrieši tajās mazgājās vienlaicīgi. IV gs. p.m.ē. Romā bija 1000 sabiedriskās pirtis, katrā rajonā vidēji 60-80 pirtis.

● Pirts kompleksā Preiļos piektdienās ir sieviešu pirts dienas, bet sestdienās mazgāties nāk vīrieši.

Katrai zālei savu lupatu

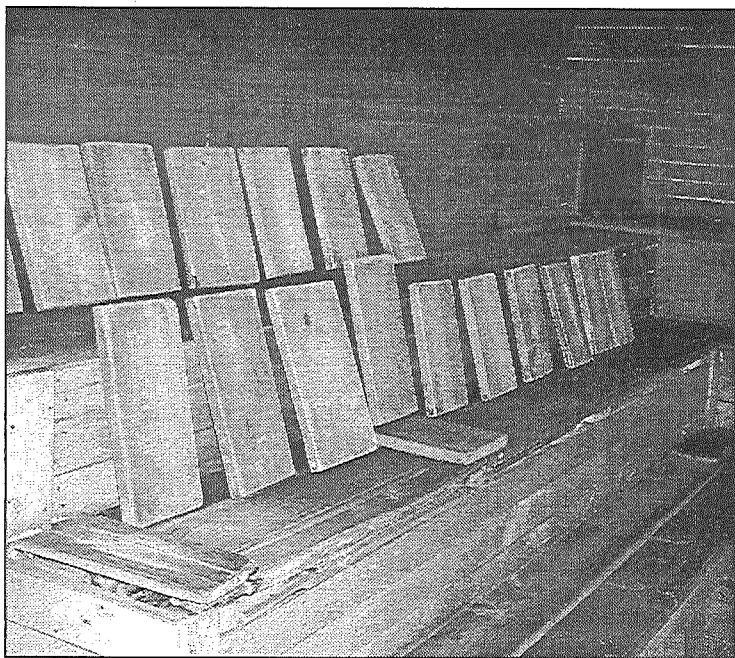
Līvānu pirts saimnieks neslēpj, ka bažas sagādā arī arvien pieaugošās prasības. Valstī vienotās higiēnas prasības publiskās lietošanas pirtīm, piemēram, paredz, lai pirtī būtu mākslīgās ventilācijas sistēmas, strikti reglamentēts ir mākslīgā apgaismojuma stiprums, dzeramajam ūdenim jāatbilst visām nekaitīguma prasībām. Piemēram, Preiļu pirtī tieši ūdens kvalitāte rada vislielākās problēmas. Ja remontēts ūdensvads, pēc tam arī gāzas rūsu rāva, tādēļ flīzes ļoti īsā laikā pārklājas ar rūsu un te nelīdz nekādi tīrīšanas pasākumi, jo pēc neilga laika viss atkal ir brūns, problēmu raksturo J. Teilāns.

Savukārt V. Gabrāns atzīst, ka reizēm prasības esot visai divainas un neizprotamas, piemēram, sieviešu un vīriešu zāli nedrīkstot mazgāt ar vienu grīdas lupatu, katrā zālē tai jābūt citai.

Vai pirtis aizies pagātnē?

Nākotnē visām pirtīm būs jābūt aprīkotām arī ar uzbrauktuvēm invalīdiem, kas savukārt prasa lielus kapitālieguldījumus. Saprotot invalīdu vajadzības, uzņēmēji tomēr šaubās, vai spēs izpildīt stingrās prasības. Drīzāk tiks panākts, ka sabiedriskās pirtis vienkārši vairs nespēs eksistēt, un tās nāksies slēgt, atzīst V. Gabrāns.

Viņa viedoklim piekrīt arī J. Teilāns, atzīstot, ka pirts šodien nav biznes. Šī lieta drīzāk nes zaudējumus. Viņš arī neslēpa, ka pirts kompleksu Preiļos ir plānots pārdot, tādēļ to, vai sabiedriskā pirts preiļiešiem būs pieejama arī pēc 5-10 gadiem, šodien pateikt nevar. Viss būs atkarīgs no nākošo īpašnieku interesēm. Pagaidām pirts darbojas, jo to paredz pirkšanas pārdošanas līgums, skaidroja J. Teilāns.

● Katrs karsēties gribētājs Preiļu pirtī ņem savu lapu koka dēlīti.

● Rūpīgi saliktas krāsainas bļodas dāmu zālē pirtī Livānos. Foto: G. Kraukle

G. Kraukle

Par gara mešanu, pēršanos un pirtsslotām

Gara mešana

Kipīti esošajam verdošajam ūdenim pievieno ārstniecības augu novārījumu – *liepziedu, bērzu, tējas, piparmētru, kumeliņu, skuju*. Ūdenim, ar ko uzmet garu, var pievienot arī *alu vai kvasu* – smaržos pēc svaigas maizes. Skuju novārījuma vietā var lietot skuju ekstraktu, kas nopērkams aptiekās. Mēdz lietot arī *tabakas* novārījumu. Saaukstēšanās slimību profilaksei noder *sinepju* novārījums.

Ja nav nekādu zāļu, tad var uz trim litriem ūdens pievienot nepilnu tējkaroti *medus*, 7 – 10 pilienus *mentola* vai 5 pilienus *eikalipta eļļas*, vai tējkaroti *šķīstošās kafijas*. Galvenais, jāseko pašsajūtam – ja kāds sastāvs izraisa nepatīkamas sajūtas, to vairs nevajag lietot.

Uz akmeņiem ūdeni lej mazās devās. Ja grīdas platība lāvas telpā ir 12 kvadrātmetri un sienu augstums 2,2 metri, tad vienam uzlējienam pietiek ar 200 g – tas ir, ar vienu glāzi. Vienai karsēšanās reizei pietiek ar 200 g – 400 g.

Pēršanās process

Ja iespējams, tad pirms pirmās došanās uz lāvas telpu ieteicams brīdi (divas līdz četras minūtes) pastāvēt zem karstas dušas (+35 līdz +38 grādi C), lai organismu sagatavotu karsēšanai. *Pirms lāvas procedūrām nevajadzētu mazgāties ar ziepēm*, jo tās noņem tauku aizsargkārtiņu.

Tad *galvā* liek filca platmali, kā čalmu satītu dvieli vai biezu vilnas cepuri, lai pasargātu galvu no pārkaršanas.

Iesācējam, kas ierodas pirmo reizi mūžā pirtī ar lāvu, iesaka karsētavā uzturēties tikai vienu reizi – ne ilgāk par piecām minūtēm pasēdēt lejā uz soliņa. Ja nu gribas vēl, tad divas minūtes pagulēt augstāk uz lāviņas, bet pēršanos ar pirtsslotu pataupīt nākošajai reizei. Pamazām pāriet uz karsēšanos divās vai trijās iegājiena reizēs tā, lai kopējais laiks atkarībā no vecuma un pašsajūtas nepārsniegtu 15 – 35 minūtes.

Vispareizāk karsēties guļus. Labi, ja kājas var novietot nedaudz augstāk. Ja gulēšanai nav vietas, var arī sēdēt, bet stāvēt gan nav ieteicams, jo tā var pārkarst galva. Kad karsētavā guļus pavadījis 5 – 7 minūtes, tad *nedrīkst strauji celties kājās* – tā var īslaicīgi zaudēt līdzsvaru, pakrist, sasīties. *Pirmajā karsēšanās reizē slotu nelieto, to atstāj otrajai un trešajai ieiešanai*.

Pēc pabūšanas uz lāvas **atpūšas**: minūtes piecas mazgāšanās telpā, kur vēlamas kontrasta ūdens procedūras (*tādas nelieto tie, kas grib novājēt, jo vēss ūdens pārtrauc sviedru izdalīšanos*), tad 10 – 15 minūtes gērbtuvē, ietinoties palagā vai pelddvielī. Šajā laikā *var iedzert tasi tējas*, kas paņemta līdzī termosā.

Otrajā un trešajā reizē lieto slotu. Taču vispirms jāsvīst. Ar sviedriem izdalās daudz kaitīgu vielu, taču arī daļa vajadzīgo minerālvielu, tāpēc nav nekādas vajadzības sēdēt karsētavā tik ilgi vai rāpties tik augstu, cik vien iespējams.

Ja cilvēks svīst ar pūlēm vai grib papildus izsvīst, kad sviedri vairs netek, to var panākt ar ierīvēšanos. Vienkāršākie līdzekļi – sāls, medus, alus. Var arī iedzert karstu tēju ar citronu vai dzērveņu sulu. Īpaši labs viegls urindzinējs un sviedrētājs ir zemeņu lapu tēja. Tomēr nevajag pārspīlēt: svīstot cilvēks līdz ar svaru zaudē arī ūdeni. Ja zaudējums pārsniedz 10 procentus, var sākties sirdsklauves un uznākt halucinācijas.

Pēc vairākkārtējas karsētavas apmeklēšanas un izpēršanās vienu divas minūtes pastāv zem siltas dušas un tad mazgājas. Pēc mazgāšanās atpūšas un tikai tad dodas mājās.

Temperatūras kontrasti

Visvienkāršākais temperatūras kontrasts ir iziet no karsētavas uz gērbtūvi, krasākais – mesties āliņģī vai kupenā.

Auksts ūdens pēc karsēšanās iedarbojas ļoti spēcīgi – āda pat nobāl, jo sašaurinās kapilāri. Taču tūdaļ iedarbojas ķermeņa termoregulācijas mehānisms: no ādas asinis plūst uz iekšējiem orgāniem un paātrinās vielmaiņas procesi. Nākošā organisma reakcija – asinis atkal pieplūst ādai, tā piesarkst, iestājas patīkama siltuma un možuma sajūta. **Nedrīkst atdzēsēties par ilgu!** Tad asinsrite palēninās, āda paliek zilgana, uznāk drebuļi. Tādā gadījumā – steigšus prom no aukstuma, jo citādi var saaukstēties.

Kontrasta procedūras parasti veic pēc otrās karsēšanās, kad miesa jau kārtīgi izsilusi. Aukstumā pavada 10 – 15 sekundes, pēc vienas divām minūtēm atkal ieiet karsētavā un tikai tad dodas atpūsties.

Ja pirtī ir divas dušas, tad pēc izkarsēšanās uz trim sekundēm ieiet zem auksta ūdens un pēc tam – uz trim sekundēm zem karsta ūdens (+40 grādi C). Tā rīkojas vairākkārt. Ja duša tikai viena, tad regulē ūdens temperatūru tajā. Vienmēr beidz ar silto ūdeni. Minētā rūdišanās nav ieteicama sirds un asinsvadu slimniekiem.

Par pirtsslotu

Tās garums – kā nu kuram patīk – no 45 līdz 60 centimetriem. Ja slotu pārkaltsi, to īsu brīdi paplaucē, tad mirkli noliek uz karstiem akmeņiem – būs labs aromāts, tikai jāsaņem, lai lapas nepielīp pie akmeņiem, tās var svīst.

Ūdeni, kas lietots pirtsslotas atsvaidzināšanai, nevajag izliet. Ar to var vai nu uzmet garu, vai mazgāt tajā galvu – nostiprinās matus un novērsīs blaugznas.

Lai perot rokas nepārkarstu un nedabūtu tulznas, ieteicams uzvilkt dūraiņus.

Ja pa rokai nav gluži nekādas pirtsslotas, tad var paņemt frotē dvieli – ne garāku par metru, pārlocīt pa vidu un pērt kā ar slotu.

Ko dara ar slotu? Glauda, apvēcina, ieper. Tā faktiski ir masāža, kas uzbudina ādu, aktivizē asinsriti, pastiprina svišanu.

«Dziedinātājs»

EIROZINĀS

Vai vēl ēdisim rupjmaizi?

Eiropas Savienības lauksaimniecības komisārs Francs Fišlers ir ierosinājis nākotnē atteikties no rudzu iepirkšanas intervencē, jo šai graudaugu kultūrai nesot gandrīz nekāda pieprasījuma. Savukārt zinātnieki uzskata, ka rudzus varētu izmantot rūpniecībā, proti, ražot no tiem celtniecības materiālus. Kas notiks ar Latvijas rudzu audzētājiem un rudzu maizes ēdājiem, kamēr ES izdomās, vai rudzi būs vai nebūs vajadzīgi?

Eiropas draudi rupjmaizei

Francs Fišlers uzskata, ka vajadzētu būtiski samazināt dotācijas rudzu audzētājiem, jo, pēc Eiropas Komisijas atzinuma, rudzu maize ES valstīs nav plaši iecienīta, dienviņos tādu vispār tikpat kā nepazīst, jo tur pārtikā lieto no kviešiem ražotu maizi. Turpretī Latvijā rudzu maize ir pietiekami populāra – no maizes cepēju iepirktajiem miltiem aptuveni trešā daļa ir rudzu milti.

FFišlers paziņojis, ka tikai dažās valstīs patērētājiem garšo rudzu maizi, tāpēc būtu jāmaina rudzu subsidēšanas shēma. Līdz šim ES lauksaimniecības produkcijas ražotājiem tiek piedāvāta alternatīva – vai nu pārdot savu preci brīvā tirgū vai arī nodot ES intervences noliktavā par noteiktu cenu. Tādējādi lauksaimniecības produkcijas ražotājiem tiek nodrošināti minimālie ienākumi. Ja rudzu audzēšana netiks atbalstīta tāpat kā citu graudaugu kultūru, piemēram, kviešu ražošanā, tad no rudzu biznesa varētu izstāties daudzi zemnieki.

Latvijā rudzu mazi ēd gardu muti

Latvijā no nacionālajām subsidijām rudzu audzēšana tiek atbalstīta tāpat kā kviešu, auzu un citu graudaugu audzēšana. Tiešie maksājumi par rudzu hektāru (tāpat kā citu graudaugu, pākšaugu, eļļas augu) šogad ir 15 lati, ja tūrums apšēts ar sertificētu sēklu.

Arī intervences cenas rudziem ir identiskas kviešu cenai – šogad no 1. augusta līdz 30. septembrim 64 lati par tonnu. Oktobrī intervences cena ir noteikta 67 lati par tonnu, bet no 1. novembra līdz nākamā gada 30. aprīlim – 70 lati.

Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka ilgākā laika posmā rudzu platības ir pieaugušas: ja 1995. gadā ar rudziem apšēja 40 400 hektārus, tad pērn – 55 800 hektārus. Attiecīgi ir palielinājusies arī rudzu kopražs. 1995. gadā novāca 71 300 tonnas, pērn – 107 200 tonnas rudzu. Diemžēl pēdējos gados rudzu sējplatības Latvijā samazinās – šogad salīdzinājumā ar pagājušo gadu – par 22 procentiem. Lauksaimniecības gada ziņojuma dati liecina, ka pērn rudzi aizņēma 13 procentus no sējplatībām.

«ES tiešām ir izveidojusies absurda situācija – tiek audzēta un atbalstīta kultūra, kas pārtikā tiek izmantota maz. Līdz ar to izveidojas lieli uzkrājumi un graudu tirgū rudziem ir zema cena. Pie mums Latvijā situācija ir savādāka. Līdzšinējā prakse parāda, ka intervencē rudzu graudi nonāk maz, var teikt simboliski. Pērn no intervencē iepirkām 42 000 tonnām graudu, rudzu bija tikai 4000 tonnas,» skaidro Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības nozaru un pārstrādes attīstības departamenta direktora vietnieks Jānis Sietiņš. Viņš ir optimists un domā, ka iespējams ES lēmums – vairs neiepirkt rudzus intervencē, Latvijā neko būtisku nemainīs.

«Rudzi pārtikai būs vajadzīgi vienmēr, tāpēc jau tradīcijas nemainīsies un arī nākotnē mēs ēdisim rudzu maizi,» uzskata J. Sietiņš. Arī Latvijas Zemnieku saeimas priekšsēdētājs Valters Brūss šaubās, vai ES iespējamie lēmumi par rudzu neiepirkšanu intervencē varētu ko mainīt Latvijā. Viņaprāt, bažas, ka rudzu maize Latvijā pazudīs no veikalu plauktiem, ir liekas.

«Hanzas maiznīcas» tirdzniecības un mārketinga direktore Jo-

lanta Māziņa pastāstīja, ka 27 procenti no šī gada septiņos mēnešos maizes cepšanai iepirktajiem miltiem ir rudzu milti. Savukārt no kopējā pārdotā maizes apjoma šī gada septiņos mēnešos 35 procenti ir kviešu rudzu maize, 11 procenti – rudzu maize, bet 54 procenti kviešu maize.

Rudzus izmantos māju būvēšanā

J. Sietiņš arī atzina, ka par rudzu nākotni ES ir pretrunīga informācija.

«ES tiešām ir lieli rudzu apjomi, bet tajā pašā laikā starptautiskās graudu zinātnes un tehnoloģiju asociācijas konferencē Vīnē tika runāts par to, ka rudzu graudus varētu izmantot nepārtikā – ražot ekoloģiskus un videi draudzīgus celtniecības materiālus, piemēram, pārklājuma materiālus. Ja zinātne attīstītos šajā virzienā, rudzu pārprodukcija nedraudētu, tos varētu audzēt lielās platībās. Tātad ES valda divi pretrunīgi viedokļi – ierēdņi uzskata, ka rudzu tiek izaudzēti par daudz, savukārt zinātnieki domā, ka to ir krietni par maz, lai īstenotu ideju par rudzu izmantošanu nepārtikā,» skaidroja J. Sietiņš.

Pēc zinātnieku aplēsēm, rudzu audzēšana nepārtikas vajadzībām tuvākajos gados strauji attīstīsies. J. Sietiņš konferencē tikās ar kolēģiem no Vācijas, kuri piedāvāja Latvijas zemniekiem iespēju realizēt rudzu graudus Vācijā tieši šādiem mērķiem.

«Diemžēl mēs neizaudzējam tik daudz rudzu, lai pietiktu pašu pārtikai, ik gadu tie tiek ievesti,» atgādināja J. Sietiņš. «Savukārt lopbarībā rudzus patērē maz. Ja šī zinātnieku ideja par rudzu izmantošanu nepārtikā realizēsies, tad tas nozīmē, ka mūsu pašu aprēķinātās rudzu ražošanas kvotas nebūt nav par lielu un mums nav pamata atkāpties no sarunu pozīcijas dokumentā izteiktās prasības par 688 000 hektāriem aramzemes. Argumenti ir pietiekami nopietni.»

Ilze Kļaviņa

Poļu govīs joprojām bez pasēm

Katram liellopam ir jābūt pasei, kurā tiek uzrādīti dati: numurs, dzimums, šķirne, nokaušanas datums un izlietojums. Lai zemnieki varētu saņemt tiešos maksājumus, ES integrētās administrācijas un kontroles sistēma (IAKS) jāievieš visās kandidātvalstīs. Polijā vēl joprojām nav sāks ieviest IAKS, ziņo «EUobserver», kaut gan Polija cer saņemt 4 miljardus eiro.

Polijas Lauksaimniecības restrukturācijas un modernizācijas aģentūra (AMiRR) procedūras kļūdas dēļ atcēlusi tenderu kompānijām, kuras uzņemtos reģistrēt liellopus, bet vispirmām kārtām,

6 miljonus govju. Tādēļ ir apdraudētas poļu lopkopju cerības saņemt ES tiešos maksājumus iestāšanās gadā.

Kā atgādina laikraksts «Rzeczpospolita», pērn Eiropas Komisija atrada kļūmes poļu IAKS izveidē un pieprasīja atgriezt budžetā 2,8 miljonus eiro ES līdzfinansējuma.

Arī Latvijā tikai 20. augustā Ministru kabinets uzdeva Zemkopības ministrijai steidzami izstrādāt kārtību, kādā izveidojama integrētās administrācijas un kontroles sistēma. Tās ieviešanai Latvijā kopumā nepieciešami gandrīz 4 940 445 lati.

JAUTĀJĀT — ATBILDAM

Cik garš ir skolas brīvlaiks Eiropā?

Mācību gads Eiropas valstīs sākas dažādos datumos, bet brīvdienas garums ir atkarīgs no mācību gada garuma un intensitātes un arī no brīvdienas skaita pa vidu. Piemēram, Anglijā un Velsā skolēniem ir visīsākā vasara, toties mācību gada vidū ir pieci brīvlaiki kopā 6-7 nedēļu garumā. Toties vasaras brīvlaiks Latvijā salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm skolēniem ir visgarākais.

Tagad – pēc kārtējās vasaras, kuras centrālā doma daudzliem vecākiem bija, kā aizpildīt garo brīvlaiku, kad reizē ar sociālismu un kolhoziem nebūtībā nogrimusi pati vienkāršākā un darba tikumu audzinošā pelnīšanas iespēja, par darbu nometnēm i nerunājot, atliek vienīgi atgādināt, ka tik garas «suņu dienas» kā pie mums nav gandrīz nekur citur Eiropā! Vēl tikai abās pārējās Baltijas valstīs, Bulgārijā un Īrijā.

Piemēram, Beļģijā un Grieķijā tāpat kā Latvijā 1. septembris ir pirmā skolas diena, bet mācību gads beidzas tikai 30. jūnijā. Austrijas zemju pašvaldībai ir tiesības par pirmo skolas dienu noteikt septembra pirmo vai otro pirmadienu, bet par mācību gada beigām izvēlēties piektdienu starp 27. jūniju un 10. jūliju, tātad arī mazajiem austriešiem brīvlaiks ir tikai divu mēnešu garumā. Vācijā brīvlaiks sākas ar jūnija pēdējo nedēļu un beidzas septembra otrajā nedēļā.

Francija ir tik liela, ka izglītības ministrs nosaka citu brīvlaika sākuma datumu katrā no trim valsts

zonām, bet tā garums, tāpat kā Itālijā un Beļģijā noteikts 9 nedēļas.

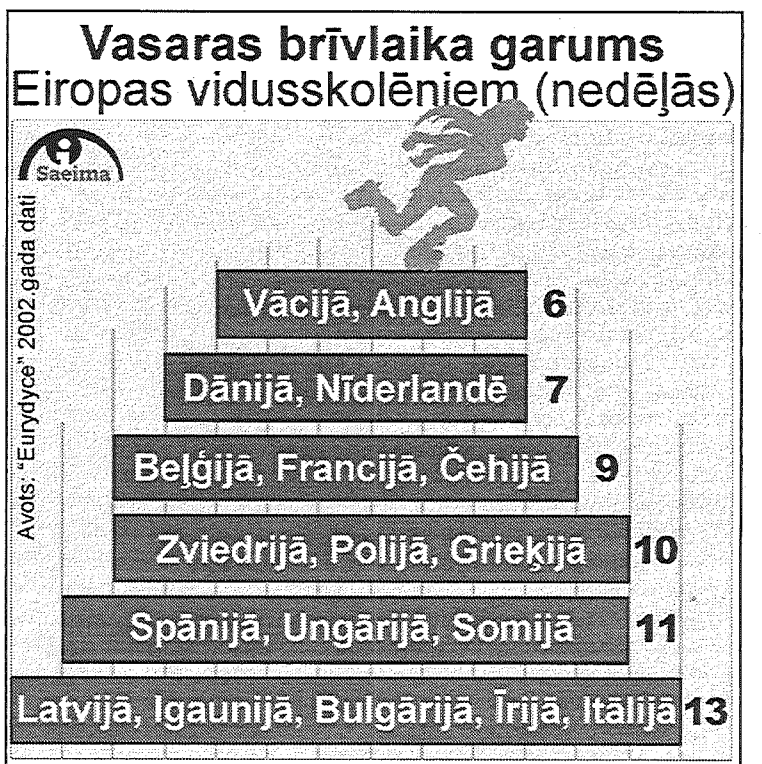
Somijā mācību gads sākas augustā, bet beidzas nākamā kalendārā gada 22. nedēļā. Bet kaimiņos Zviedrijā atvēlēta lielāka izveles brīvība, kaut gan brīvlaika garums ir noteikts – 10 nedēļas. Sākties tas var augusta beigās un ilg – līdz jūnija sākumam, turklāt datumu var atšķirties ne tikai gadu no gada, bet arī dažādās pašvaldībās vienā un tajā pašā gadā. Daņu skolnieki mācās jau no 12. augusta, kaut gān brīvdienās tika tikai pēc 24. jūnija.

Tiesa, vairākās no minētajām valstīm ir garākas Ziemassvētku vai Lieldienu brīvdienas, turklāt vēl pienākas brīva nedēļa katrā semestrī (piemēram, februārī).

Vienīgi ir mācību programmu spēj apgūt isākā laikposmā nekā pārējie eiropieši – no 1. septembra līdz 31. maijam.

Vai tikai arī mēs nononāksim pie tā paša divu mēnešu brīvlaika. kāds tas ir Lielbritānijā, Vācijā, Francijā, Beļģijā, Nīderlandē, Portugālē un citur? Varbūt tieši tā viņi jau laikus pamanījušies izskaust bezmērķīgo slaustīšanos, samazināt vasarā aktuālo bērnu traumatismu, negadījumu iespējamību uz ūdeņiem, ielās un citur? Tas ļautu nesamazināt arī pedagogiem paredzēto atpūtas ilgumu. Un atrunas, ka bērniņi pelnījuši garāku atpūtas cēlienu, atspēkos fakts, ka «laupītais» mēnesis dos iespēju samazināt ikdienas stundu slodzi.

Daina Oliņa

KAIMIŅU RAJONOS

Naturalizējas vidusskolu absolventi

Naturalizācijas pārvaldes Daugavpils reģionālās nodaļas Krāslavas filiāle saņēmusi pirmos divus naturalizācijas iesniegumus no vidusskolu absolventiem, kuri sekmīgi nokārtojuši latviešu valodas centralizēto eksāmenu un varēs izmantot iespējas nekārtot naturalizācijas latviešu valodas pārbaudi. Tiem vidusskolu absolventiem, kuri sekmīgi nokārtojuši latviešu valodas centralizēto eksāmenu un vēlas naturalizēties, iesniedzot Izglītības un zinātnes ministrijas izsniegto sertifikātu, nav atkārtoti jāapliecina savā latviešu valodas prasme. A, B, C un D līmeņa sertifikātu īpašniekiem naturalizācijas procesā būs jākārtoti tikai Latvijas vēstures, Satversmes pamatnoteikumu un valsts himnas zināšanu pārbaude.

«Ezerzeme»

LUDZAS RAJONĀ

Rīgas arhivāri ciemojās Ludzā

Arī pēc Ludzas 825. gadskārtas svinībām interese par Ludzas pusi nebūt neatslābst. Rajonu darba komandējumā apmeklēja Latvijas valsts kinofotofono arhīva darbinieki. Viņi īsteno projektu par Latgales šodienas, vēstures, kultūras, mākslas, sakrālo pieminekļu dokumentēšanu Rēzeknes, Ludzas un Krāslavas rajonā.

Rīdzinieku interesēja zilo ezeru zemes cilvēki, viņu ikdienas gaitas, sadzīviskas lietas un brīnumjaukā daba. Ludzas novadpētniecības muzejā viņi satika un tādās ar Polikarpa Vilcāna tuļņiem no Preiļiem, kuri slavenā meistara darbnīcā izstādīto asponātu klāstu papildināja ar keramika tabakas griežamo ierīci.

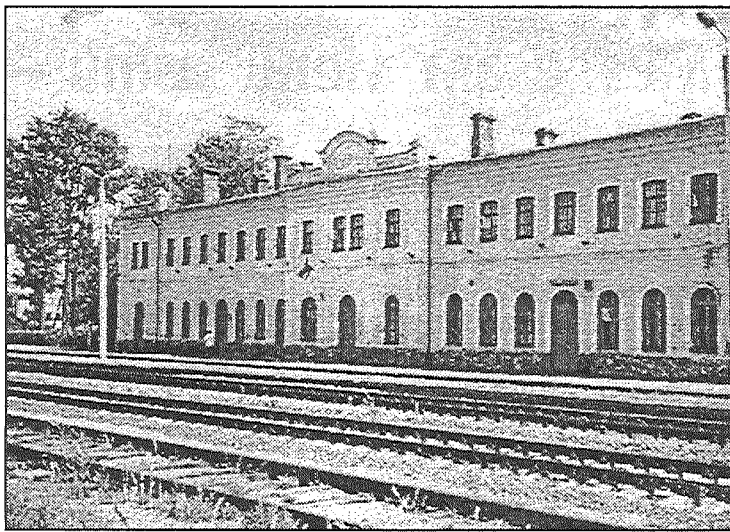
Arhivārus interesēja Latgales brīvības cīnītāju, padomju karavīru, partizānu, novada ievērojamo izglītības, kultūras, mākslas, sabiedrisko darbinieku atdusas

vietas, viņi apmeklēja katoļu un pareizticīgo dievnamus, kapliņas, sajūsminājās gan par šo celtnu ārējo veidolu, gan iekšējo krāšņumu, gleznām un svētbildēm, īpaši krievu ikonām.

Visus aplūkotos objektus un sastaptos dažnedažādos cilvēkus ar savu kameru iemūžināja foto-mākslinieks Vilhelms Mihailovskis. Ludzas brauciena laikā uzņemtie kadri papildinās arhīva krājumus un tiks iekļauti kādā no nākošajiem V.Mihailovska albumiem.

Rosina interesi par industriālo mantojumu

Šogad 14. un 15. septembrī Latvijā notiks ikgadējie Eiropas kultūras mantojuma dienu pasākumi, kuru tēma – industriālais mantojums. Šo mantojuma daļu veido tehnikas pieminekļi, kas atspoguļo ražošanas un transporta attīstības vēsturi.

● Kārsavas dzelzceļa stacija mūsdienās.

Par kultūras mantojuma dienu objektu Ludzas rajonā šogad izvēlēta Kārsavas dzelzceļa stacija. Dzelzceļš kā transporta veids Latvijā sāka attīstīties 19. gadsimta 60. gados, kad Krievijas valdība pēc zaudētā Krimas kara stratē-

ģiskos nolūkos uzsāka dzelzceļu būvi. Vienlaikus pieauga tirdzniecības apgrozījumi uz ārzemēm, kas savukārt sekmēja dzelzceļu izbūvi no ostām uz Iekšskrieviju. Pirmās nozīmīgās dzelzceļa maģistrāles bija Pēterburga – Varša-

va un Rīga – Dinaburga. 1860. gadā sāka ekspluatēt pirmo dzelzceļa līniju Latvijas teritorijā no Rītas līdz Daugavpilij 179 kilometru garumā. Šī līnija ir mūsu zemēs ietilpstošā daļa no stratēģiskām vajadzībām uzbūvētās Pēterpils – Varšavas divceļu maģistrāles. Daugavpils – Rītas līnijai tomēr nebija tās lielās ietekmes uz saimniecisko dzīvi, kāda piemita, piemēram, Rīgas – Daugavpils dzelzceļam, kuru atklāja 1861. gadā.

Kārsavas stacijas ēka celta 19. gadsimta 60. gados, kad tika būvēta Pēterburgas – Varšavas dzelzceļa līnija. Kārsavas dzelzceļa stacija ir viena no vecākajām šāda tipa celtnēm Latvijā, pēc arhitektu atzinuma – īsts cara laiku kroņa celtniecības paraugs.

Eiropas mantojuma dienu pasākumi šogad tiek rīkoti ar mērķi rosināt interesi par industriālo mantojumu Latvijā, tā saglabāšanu un apzināšanu.

«Ludzas Zeme»

BALVU RAJONĀ

Traks vilks sakož cilvēkus

Vectilzas un Rugāju pagasta triju viensētu pagalmos iekāda vilks un sakoda trīs cilvēkus, kā arī trākus suņus.

Vectilzas pagastā dzīvojošās Čakāņu ģimenes bērni rotaļājās ne tālu no mājām tīrumā saliktajos dīķu ruļļos. Novakarē bērni jau grasījās doties mājās, kad pēkšņi mazākajam no līdzī atskrejušajiem suņiem uzbruka vilks. Suns skāļi smilkstēja, un tam palīgā devās lielais suns Lācis. Arī bērni, pakāruši akmeņus, gribēja vilku aiztriekt. Mazais sunītis jau stipri asiņoja, bet vilks metās pretim bērniem un nogāza ceturtklasnieku Gunti. Dzīvnieks vairākkārt iekoda zēnam. Tad lielais suns Lācis atrāva vilku no zēna. Bērni, izmantojot mirkli, kad vilks pamuka, sakāpa kokā. Tajā viņi nosēdēja vairāk nekā stundu, līdz sasauca pieaugušos. Kaimiņiene, kas ogo-

ja tuvējā mežā, atsaucās uz bērnu kļūgām un pasauca bērnu tēvu. Apbruņojušies ar caurules gabalu un nūju, pieaugušie atbrīvoja bērnus. Pelēcis vairs nerādījās.

Guntis ārstējas slimnīcā, mazākais suns ir gājis bojā, bet saimniekam jāpieņem lēmums, ko darīt ar lielo suni. Lācis nav bijis vakcinēts pret trakumsērgu, tāpēc pēc saskarsmes ar vilku būtu jālikvidē. Tomēr suns ir izglābis zēna dzīvību un pat nav sakosts. Trakumsērgas apkarošanas instrukcijā ir noteikts, ka suņi, kas nav vakcināti pret trakumsērgu, 15 dienas jānovēro un tad jālikvidē, bet vakcinētie suņi pakļaujami atkārtotai piespiedu vakcinācijai. Arī Lācis tiks vakcinēts un īpaši novērots.

Slimajam vilkam nepietika ar šī pagasta apmeklējumu, un tas devās Rugāju virzienā. Ap pulksten 23.00 vilks jau nonāca Ilganču ciemā, kur apmēram 250 metru attālumā no kādas mājas uzbruka sunim. Dzīvnieki cīnījies

ilgi un skaļi. Vairākkārt apskrejuši ap māju. Kad māju saimiece izgājusi paskatīties, kas tas par traci, vilks meties vīrsu viņai. Sieviete knapi paspējusi iesprukt atpakaļ pa durvīm. Tad pagalmā devies viņas krustdēls. Virietis, gribēdams vilku aizbaidīt, neveiksmīgi paklupis, un vilks viņam uzbrucis un sakodis. Palīgā atsteigusies saimiece un ar dzelzs stieni vairākkārt iesitusi dzīvniekam. Tas aizbēdzis. Virietis nogādāts slimnīcā, bet suns nošauts.

Nākošā vieta, ko apmeklēja vilks, bija viensēta šajā pašā pagastā. Te vilks ieradies otrās dienas rītā. Trakajam dzīvniekam pretī stājies suns, bet saimiece steigusies viņam palīgā. Vilks veicajai sievīnai iekodis kaklā. Dzirdot kaimiņienes kļiedzienus, atskrejis blakus mājas iedzīvotājs, kurš vilku beidzot nositis. Sakostais suns likvidēts, bet sieviete nogādāta slimnīcā.

Vietējie iedzīvotāji un mednieki domā, ka minētais vilks nebija

viens. Pēdas liecina, ka tuvumā ir vēl citi dzīvnieki. Vai arī tie ir inficēti ar trakumsērgu, nav zināms, bet risks pastāv. Tāpēc lauku māju iedzīvotājiem jābūt ļoti uzmanīgiem. Balvu rajona veterinārās pārvaldes epizootoloģe uzskata, ka ar trakumsērgu slimo dzīvnieku Latvijā kļūst arvien vairāk. Medniekiem būtu intensīvāk jāveic slimo dzīvnieku atšaušana. Bet iedzīvotāji ļoti vieglprātīgi izturas pret suņu un kaķu vakcināciju. Lielākā daļa no lauku sētās dzīvojošajiem suņiem nav vakcināti pret trakumsērgu, bet tieši viņi ir visvairāk pakļauti riskam saslimt ar šo slimību.

Starptautiskās virves vilkšanas sacensības

No Eiropas čempionāta virves vilkšanā Beļģijā Balvos atgriezās Zemessardzes 31. Balvu bataljona

virsnieks Valdis Sērmūks. Viņš čempionātā bija Latvijas komandas otrais treneris.

Eiropas čempionātā piedalījās 48 komandas no deviņām valstīm. Latviju pārstāvēja divas jaunsargu komandas no Saldus un viena no Līvberzes. Saldū jaunieši ar virves vilkšanu nopietni nodarbojas jau kādus piecus gadus, Līvberzes komanda ir jaunāka. Latvijā virves vilkšanas sporta aktivitātes atbalsta Zemessardze.

Latvija tagad ir iestājusies Starptautiskajā virves vilkšanas federācijā un tāpēc tās komandas piedalās dažādās sacensībās. Eiropas čempionātā Saldus pirmā komanda ieguva sudraba medaļu, arī pārējās komandas startēja godam. Tagad saldeniekiem jāpošas uz pasaules čempionātu, kas notiks Dienvidāfrikā, bet Valdis Sērmūks nopietni domā par virves vilcēju kluba izveidi Balvos.

«Vaduguns»

JĒKABPILS RAJONĀ

Deputāti nevēlas dalīt Jēkabpili

Jēkabpils dome izskatīja Krustpils pilsētas statusa atjaunošanas iniciatīvas grupas iesniegumu par pilsētas statusa atjaunošanu Krustpilij. Iniciatīvas grupas locekļi uzsvēra, ka, būdama pilsētas statusā, Krustpils varēs kalpot kā novada centrs un saliedēt ar sevi Daugavas labā krasta pagastus. Pieņemot lēmumu, kas noraida Krustpils atdalīšanos, dome kavēšot administratīvi teritoriālo reformu. Vēl grupas dalībnieki uzsvēra, ka Krustpils līdz šim ir bi-

jusi pabērna lomā, jo kultūras, izglītības iestādes un pakalpojumu sniegšanas vietas lielākoties izvietotas Jēkabpilī.

Uz deputātu jautājumiem par to, cik lielā mērā ekonomiski pamatots ir projekts par Krustpils atdalīšanos un cik tas varētu izmaksāt, iniciatīvas grupas pārstāvji konkrēti nevarēja atbildēt. Viņi izteica apgalvojumu, ka ne vairāk par 50 tūkstošiem latu, bet precīzu aprēķinu neesot, jo Valsts ieņēmumu dienestā un citās iestādēs grupas locekļiem atsakoties sniegt informāciju par Jēkabpili iekasēto nodokļu apjomu un citus datus.

Jēkabpils domes deputāti ideju par Krustpils atdalīšanos vienprātīgi atzina par visai nereālu lielo izmaksu dēļ, kas, viņuprāt, varētu krietni vien pārsniegt iniciatīvas grupas locekļu minēto summu. Arī pārmetumus par Krustpils atstāšanu novārtā deputāti nosauca par emociju, nevis reālās situācijas izpratnes diktētiem. Deputāti tika aicināti nobalsot par sagatavoto lēmuma projektu, kas paredzēja Jēkabpils administratīvo teritoriju saglabāt nesadalītu tās pašreizējās robežās. Tāds lēmums Jēkabpils domei būšot kā mandāts cīņai par to, lai Jēkabpilij

piešķir valsts nozīmes pilsētas statusu. Pretējā gadījumā valdībā var rasties iespaids, ka Jēkabpils nav konsekventa savā izvēlē. Šis arguments deputātiem šķita pārlicenošs, un vairākums balsoja par Jēkabpils esošās administratīvās teritorijas saglabāšanu.

Projekts «Latvija. Iezīmētas vietas» turpinās

Pēc eksponēšanas Latvijas Fotogrāfijas muzejā Rīgā uz Jēkabpili atceļojuši unikāla 1920. gadu

Latvijas armijas aviācijas vienībā dienējušā fotogrāfa Andreja Berķa vēsturisko un Jāņa Vītiņa mūsdienās izgatavoto aerofotogrāfiju izstāde. Tā ir saistoša gan kā dokuments, gan kā mākslas un estētiska vērtība. Unikālītāti piešķir tas, ka pirmo reizi tiek apkopot gan pirmās Latvijas brīvvalsts laika, gan mūsdienu aerofoto uzņēmumi, lielā daļā no tiem dodot iespēju salīdzināt vienas un tās pašas vietas. Trīs fotogrāfijas ar Krustpili no putna lidojuma izgatavotas speciāli izstādei Jēkabpilī.

«Brīvā Daugava»

INFORMĀCIJA, LIKUMĪBA

Jauni tehniskās apskates noteikumi

Pirmdien, 9. augustā, stājās spēkā Satiksmes ministrijas izstrādātie noteikumi par transportlīdzekļu tehnisko stāvokli un valsts tehnisko apskati, ziņo LETA. Iepriekš tehniskās apskates laikā inspektors pats varēja piešķirt vērtējumu transportlīdzekļa defektam, taču jaunajā kārtībā ir detalizēti noteikts, kāds vērtējums jāpiešķir par konkrētu bojājumu. Jaunajos noteikumos arī precizētas tehniskās prasības par signāllukturu izstarotās gaismas stiprumu, gāzes barošanas iekārtu un sakābes iekārtu tehnisko stāvokli, kā arī atsevišķu transportlīdzekļu iekārtu trūkumiem vai bojājumiem.

Akcija «Esi redzams!» Preiļu rajonā

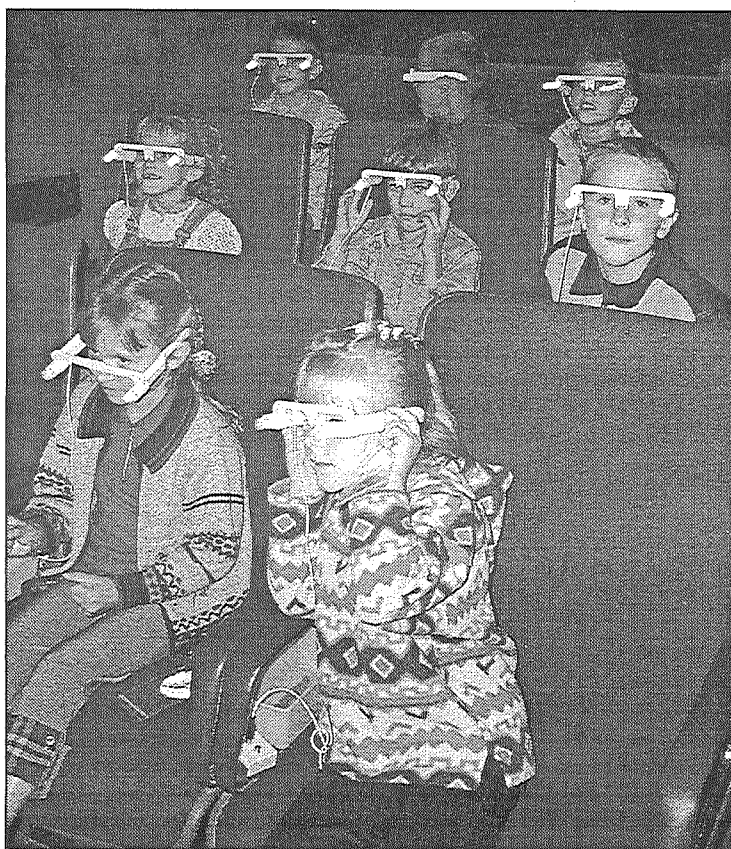
● Šajā speciāli aprīkotajā autotreilerā esot viesojušies visu Skandināvijas valstu satiksmes ministri, stāstīja firmas «3M» pārstāvis. Latvijā šī izdevība pagaidām bijusi vienīgi Preiļu rajona bērniem.

Pirmdien, 9. septembrī, Livānu, Preiļu un Aglonas skolu pirmklasnieki kļuva par akcijas «Esi redzams!» dalībniekiem. Šo akciju rajona skolās organizēja Ceļu policija sadarbībā ar firmu «3M», tajā piedalījās Livānu pilsētas ģimnāzijas, Livānu 2. vidusskolas, Preiļu 1. pamatskolas, Preiļu 2. vidusskolas, Aglonas vidusskolas, Aglonas katoļu ģimnāzijas un Aglonas internāģimnāzijas pirmo klašu audzēkņi.

Arī «Novadnieks» izmantoja iespēju un, ielūkojoties lielajā treilerā, kas bija izvietojies Preiļu 1. pamatskolas pagalmā, uzzināja, ko redz autovadītājs, braucot pa ceļu tumšā diennaktī laikā un sastopot gājēju, kuram pie apģērba piestiprināts atstarotājs.

— Mūsu uzdevums ir izskaidrot bērniem, cik liela nozīme ir tam, lai gājējs uz ceļa būtu labi pamanāms gan krāsas stundās, gan naktī, — stāstīja Iekšlietu ministrijas Ceļu policijas sabiedrisko attiecību grupas speciāliste Iveta Puķīte. — Lai situācija būtu labāk izprotama, esam aicinājuši talkā firmas «3M» pārstāviecību Latvijā, kas mums piedāvāja šim nolūkam īpaši aprīkotu autotreileru. Ar speciālu ierīču palīdzību bērniem tiek modelēta situācija, kad viņi kļūst par autovadītājiem un naktī brauc pa ceļu, satiekot gājējus, kuru apģērbam vai nu piestiprināti gaismu atstarojoši materiāli, vai arī tādu nav. Ar pirmklasniekiem pārrunājam arī to, kur ir jāpiestiprina atstarotāji un kur to nedrīkst darīt nekādā gadījumā.

Autotreilers ir tikai viena akcijas «Esi redzams!» sastāvdaļa. Ceļu policijas darbinieki ar bērniem tiek arī klasēs, kur noskatās videofilmu par tiem ceļu satiksmes noteikumu punktiem, kas

● Īpašas brillītes uz acīm pirmklasniekiem deva iespēju justies kā īstiem autovadītājiem, kuri naktī brauc pa neapgaismotu ceļu. Foto: M.Rukosujevs

noteikti jāzina gājējam, piemēram, kā pareizi šķērsot ielu vai apiet stāvošu transportlīdzekli. Katrs pirmklasnieks dāvanā saņem atstarotāju no firmas «3M», kas ražo visdažādākos gaismu atstarojošus produktus.

Aptuveni 95 procenti pirmklasnieku kļūdaini domā, ka gaismas atstarotāju vajag nēsāt piestiprinātu pie somas vai uzkarinātu kaklā. Atstarotājam jābūt iekārtam auklīnā un piestiprinātam pie vējjakas kabatas, lai ejot tas šūpotos un būtu labi pamanāms abos virzienos braucošajiem transportlīdzekļiem, stāstīja firmas «3M» pārstāvis Latvijā Ainārs Gailis. Treilers, kas būvēts un aprīkots

pirms 18 gadiem Vācijā, izbraukājis visas Skandināvijas valstis, bet tagad jau otro gadu nodots Baltijas valstu rīcībā un ir vienīgais Igaunijā, Lietuvā un Latvijā. Preiļu rajons ir pagaidām pirmais un vienīgais ne tikai Latgalē, bet arī Latvijā, kur bērni šādā uzskatāmā veidā apguva zinības ceļu satiksmes noteikumos un izprata vajadzību pie apģērba nēsāt gaismas atstarotājus.

Akcijas turpinājumā autotreilers šonedēļ apmeklēja arī Daugavpils un Krāslavas rajona skolas, bet nākamnedēļ ar «Runci Rūdi», kas ir attēlots uz katra bērniem dāvētā atstarotāja, iepazīsies arī Kurzemes skolu pirmklasnieki.

POLICIJAS ZIŅAS

Noņemts elektrības skapis

Galēnos, Ošupes ielā no kādas mājas sienas 2. septembrī noņemts elektrības pievades uzskaites skapis. Nodarīti materiālie zaudējumi 70 latu apmērā. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Šķērsojot brauktuvi, pakļuva zem mašīnas

Aglonā, Somersetas ielā preti kultūras namam 3. septembrī nepilngadīgais D.O., šķērsojot brauktuvi tuvu braucošas automašīnas priekšā, izraisīja satiksmes negadījumu ar automašīnu VAZ-2101, kuru vadīja J.S. Cietušais D.O. nogādāts Aglonas feldšeru punktā.

Apģāzies traktors

3. septembrī ceļa Krāslava – Preiļi – Madona 28. kilometrā nenoskaidrota persona, vadot traktoru T-25, netika galā ar transportlīdzekli, tas nobrauca no ceļa un apģāzās. Traktora vadītājs un pasažieris Eduards B. nogādāti Preiļu slimnīcā.

Aglonā – laupītāji maskās

5. septembrī ap pulksten 2.00 Aglonā trīs vīrieši maskās, izsītot mājas verandai logu, iekļuva istabā un iesita mājas saimniekam Vladislavam V. pa seju. Laupītāji pieprasīja naudu. Notiek izmeklēšana.

Lattelekom tornim noskrūvētas apgaismojuma lampas

6. septembrī Preiļu rajona policijas pārvaldē saņemts iesniegums par to, ka laika posmā no 29. jūlija līdz 5. septembrim Aglonā Lattelekom tornim noskrūvētas aviācijas apgaismojuma gabarītu lampas. Zagļi paņēmuši pavisam astoņas šādas lampas, nodarot zaudējumus 680 latu vērtībā.

Nogādā slimnīcā ar smadzeņu satricinājumu

7. septembrī Preiļu slimnīcā ar

galvas smadzeņu satricinājumu, sistu brūci labās uzacs rajonā tika nogādāta Rušonas pagasta iedzīvotāja Anita B. Sieviete bija alkohola reibumā.

Nenoturas uz ceļa, veicot pagriezienu

7. septembrī Rušonas pagastā Aglonas stacijas ceļu loka krustojumā Oļegs B. no Daugavpils, braucot ar automašīnu Mercedes Benz un veicot labā pagriezienu manevru, netika galā ar transportlīdzekļa vadību, nobrauca no ceļa un apģāzās. Bojāta automašīna, bet pats vadītājs ar traumām nogādāts slimnīcā Daugavpilī.

Rudzātos nozagts velosipēds

8. septembrī Rudzātos, no mājas, kas atrodas Jaunatnes ielā, pagalma nozagts tumši zilšs velosipēds. Saimniekam nodarīts materiālais zaudējums 60 latu apmērā.

Izkomplektēta gāzes plīts

Policijā saņemts iesniegums par to, ka 9. septembrī SIA «Preiļu saimnieks» pārziņā esošajā dzīvoklī, kas atrodas Preiļos, Upīša ielā 20, izsista loga rūs. Garnadži iekļuvi dzīvoklī un izkomplektēja gāzes plīti. Uzņēmumam nodarīti materiālie zaudējumi 100 latu apmērā. Policijai jau noskaidrojusi vainīgo personu. Notiek izmeklēšana.

Huligāni un skandālisti

✓ Livānu iedzīvotājs Igors L. 2. septembrī, būdams alkohola reibumā, mājās sarīkoja ģimenes skandālu. Vainīgajam sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

✓ Administratīvā pārkāpuma protokoli sastādīti un nosūtīti izskatīšanai tiesā arī preiļiešiem Aleksandram T., Rolandam T. un Arturam K. Viņi 3. septembrī veica huligāniskas darbības Preiļos, Daugavpils ielā.

✓ 4. septembrī Livānu iedzīvotājs Andrejs S. alkohola reibumā mājās sarīkoja ģimenes skandālu. Arī viņam sastādīts administratīvais protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

Atrasts nezināma vīrieša liķis

Preiļu rajona policijas pārvalde noskaidro nezināma vīrieša personību, kura liķis ar pilnīgu skeletizāciju un bez mehāniskiem bojājumiem 4. septembrī atrasts Preiļu rajona Nicgales purvā.

Iespējams, nāve iestājusies 2001. gada septembrī vai oktobrī. Līdzās liķim atrasti ogošanai ne-

pieciešamie piederumi – plastmasas spainis, dzeltens sintētiska auduma maiss ar paģatavotiem turētājiem ogu pārnēsāšanai.

Iespējamais vīrieša vecums 55 līdz 70 gadi, augums aptuveni 170 cm. Ģērbies tumši pelēkā filca auduma rudens pusemēteli, melnās biksēs ar brūnu siksnu un metāla sprādzi, svitrainā flanelā

kreklā garām piedurknēm ar metāla rāvējslēdzi augšdaļā, baltā siltā apakškreklā garām piedurknēm (priekšpusē nesalasāms uzraksts), tumši zilā vilnas džemperī horizontālām zilganpelēkām svītrām, augstu apkakli. Atrasti brūni silti darba cimdi, kam iekšpusē mākslīgā vilna, sporta cepure zilām un sarkanām horizontālām svītrām,

brūnas kokvilnas zeķes, kā arī adītas vilnas zeķes, melni pusgari gumijas zābaki (44-45 izmērs).

Pie liķa atradās šādas mantas – baltas caurspīdīgas šķiltavas, zila ķemme, kabatas lukturis, kabatlakatā iesieta nauda, saliekamais nazis ar melnu spalvu, svece,

pulkstenis «ASAKI» melnā ietvarā ar plastmasas sprādzi.

Policija lūdz atsaukties visus, kam ir jebkāda informācija par personām, kuru atrašanās vieta nav zināma. Lūdzam zvanīt pa tālruni 53-02800, 53-44402 vai griezties tuvākajā policijas iestādē.

DER ZINĀT

Valsts sanitārās inspekcijas Preiļu KUD kontrolē sadzīves ķīmijas un kosmētikas preču apriti

Daudzi ķīmijas produkti, ko mēs lietojam sadzīvē, satur bīstamās ķīmiskas vielas: kairinošas, kaitīgas, kodīgas, uzliesmojošas, spēcīgos oksidētājus, toksiskas vai videi bīstamas ķīmiskas vielas. Ražotājs vai importētājs novērtē ķīmisko vielu un ķīmisko produktu bīstamības īpašības, ņemot vērā tās fizikālās un ķīmiskās īpašības, kas ietekmē cilvēku veselību un vidi un patērētāja interesēs nodrošina ķīmiskam produktam vai ķīmiskai vielai atbilstošu iepakojumu un marķējumu.

cījumus, tad viņš tiek saukts pie administratīvas atbildības. Savukārt mazumtirdzniecības uzņēmumu pienākums būtu pārtraukt iepirkt preci, kura ir marķēta un iepakota neievērojot ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojuma noteikumus.

Noteikumu prasības, kuras būtu noderīgi zināt arī patērētājiem

Prasības marķējumam. Uz katra ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta iepakojuma nepieciešama etiķete ar šādu informāciju valsts valodā:

- ķīmiskās vielas vai ķīmiskā produkta nosaukums;
- Latvijā reģistrēta ražotāja, importētāja vai piegādātāja nosaukums, adrese, tālrunis;
- neto masa vai tilpums iepakojuma vienībā;
- ķīmiskā produkta sastāvā esošo bīstamo ķīmisko vielu nosaukumi;
- ķīmiskās vielas iedarbības raksturojums, (piemēram, «Kairina acis», «Kaitīgs norijot», «Viegli uzliesmojošs» un citi);
- drošības prasību apzīmējumi (piemēram, «Turēt noslēgti un sargāt no bērniem», «Nepielaut nokļūšanu acīs», «Strādāt aizsargcimdos» un citi);
- bīstamības simbols un bīstamības paskaidrojums (sk. attēlos) mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļiem papildus jānorāda:

- produkta sastāvdaļas, kas pārsniedz 0,2%;
 - lietošanas norādījumi.
- MK noteikumi 107 nosaka arī to, ka uz ķīmisko vielu un ķīmisko produktu etiķetēm nedrīkst būt norādes, ka attiecīgā prece nerada nekādus draudus cilvēkam un videi, piemēram, «nav bīstams», «pārbaudīts», «marķējums nav nepieciešams» un tml.

Prasības iepakojumam:

- iepakojuma materiālam jābūt izturīgam, kurš neveido savienojumus ar to saturu un nepieļauj satura zudumu uzglabāšanas laikā, un nerada satura zudumus pēc atkārtotas aizvēršanas, ja iepakojumu paredzēts vairākkārt atvērt un aizvērt,
- uz iepakojuma jābūt nedzīgajiem patērētājiem sataustāmajam bīstamības brīdinājuma simbolam, ja ķīmiskās vielas vai ķīmiskie produkti ir ļoti toksiski, toksiski, kodīgi, kaitīgi, īpaši viegli uzliesmojoši vai viegli uzliesmojoši (reljefs vienādmalu trijstūris vai trīs punkti, kurš novietots tā, lai to varētu sataustīt iesaiņojuma atvēršanas brīdī);
- iepakojumam jābūt tādām, lai to nevarētu atvērt bērni — ja ķīmiskie produkti vai ķīmiskas vielas klasificētas kā ļoti toksiskas, toksiskas vai kodīgas un vēl atsevišķos gadījumos, kad produkts satur dažas viegli gaistošas vielas;
- iepakojums nedrīkst piesaistīt bērnu uzmanību un mal-

dināt patērētāju, — ķīmiskiem produktiem vai vielām nedrīkst izmantot pārtikas, dzīvnieku barības vai citu produktu iepakojumus.

Iegādājoties bīstamās ķīmiskās vielas vai produktus, pircējam ir tiesības pieprasīt drošības datu lapas, kuras sniedz pilnīgu informāciju par to fizikālajām un ķīmiskajām īpašībām no riska, bīstamības un drošības viedokļa un norāda pasākumus, kas veicami, lai nodrošinātu vides un cilvēka dzīvības un veselības aizsardzību.

VSI kontrolē arī kosmētikas līdzekļu apriti, kuru reglamentē MK 05.06.2001. noteikumi nr. 226 «Kosmētikas līdzekļu drošuma prasības un uzraudzības kārtība». Patērētājam der zināt, ka, iegādājoties ādas, matu, nagu kopšanas līdzekļus, ziepes, zobu pastas, smaržas, dekoratīvo kosmētiku vai citus kosmētikas līdzekļus, nepieciešamas pievērst uzmanību marķējumam. Informācija nedrīkst maldināt patērētāju, tai jābūt skaidrai salasāmai un neizdzēšamai.

Kosmētikas līdzekļu marķējumā jābūt ietvertai šādai informācijai:

- kosmētikas līdzekļa nosaukums;
- ražotāja vai importētāja nosaukums un juridiskā adrese;
- ziņas par kosmētiskā līdzekļa izcelsmes valsti;
- neto masa vai tilpums;
- minimālais derīguma termiņš (nekodētā veidā);
- kosmētikas līdzekļa veids, ja pēc tā noformējuma nevar pārliecināties par tā lietojumu;
- kosmētikas līdzekļa sastāvdaļu saraksts;
- lietošanas noteikumi un brīdinājumi (ja tādi nepieciešami), kā arī uzglabāšanas režīms, kāds jāievēro, lai kosmētiskais līdzeklis minimālajā derīguma termiņā saglabātu savas specifiskās īpašības. Kontrolējot kosmētisko līdzekļu tirdzniecību, bieži sastopam šādus pārkāpumus: produkta sastāvdaļu saraksts marķējumā nav uzrādīts valsts valodā, minimālais derīguma termiņš norādīts kodētā veidā.

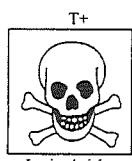
Valsts sanitārā inspekcija iesaka kosmētikas līdzekļus iegādāties tikai oficiālās tirdzniecības vietās, pievērst uzmanību derīguma termiņiem un ievērot ražotāju noteiktos lietošanas nosacījumus.

Cienijamie patērētāji, ja jums rodas šaubas par to, vai esat iegādājušies kvalitatīvu sadzīves ķīmijas vai kosmētikas preci, kā arī gadījumos, kad informācija uz produkta iepakojuma ir nepilnīga vai maldinoša, vai arī produkts ir izraisījis kādu kaitējumu veselībai, jūs varat griezties Valsts sanitārās inspekcijas Preiļu kontroles un uzraudzības daļā Preiļos, A.Paulāna ielā 3, 12.kabinētā, vai zvanīt pa tālruni 5381149.

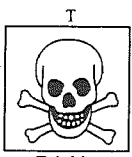
Raina Nikiforova,
VSI Preiļu KUD vadītāja

Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu bīstamības klases marķējums

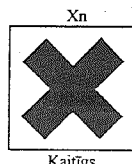
Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu bīstamības klases marķējumā norāda bīstamās vielas simbolu (attēlu) un bīstamības paskaidrojumu. Bīstamības simbolu attēlo ar melnu krāsu uz oranža pamata. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu bīstamības klases marķējumā (uz etiķetes) izmantotajiem bīstamības simboli ir šādi:

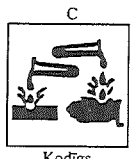
Loti toksisks

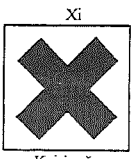
Toksisks

Kaitīgs

Kodīgs

Kairinošs

Sprādzienbīstams

Īpaši viegli uzliesmojošs

Viegli uzliesmojošs

Spēcīgs oksidētājs

Bīstams videi

Fotokonkurss «Skaistākā puķe manā dārzā»

Fitolaks ir daudzgadīgs augs, kas aug krūmveidā, un preiļietes Terēzijas Lakauskas dārzā sasniedzis augstumu līdz mājas pirmā stāva sienas vidum. Līdzīgi kastānim tas savas baltās ziedu sveces tur paceltas augšup, bet zieds pēc formas vairāk atgādina egles ciekuru. Kad ziedlapiņas nobirst, ķekars paliek zaļgans, bet drīz vien sāk krāsoties tumši brūnganvioletā krāsā. Tās ir sīkas, spīdīgas sēkliņas, kas gredzeniem vien apņoju bijušā zieda pamatni. Tapēc rudenī augs ar violetām svecēm uz tumšo lapu fona izskatās vēl dekoratīvāks. Ziemu pārļaiž pacietīgā mierā zem zemes, bet pavasarī ar nīpciem asnu zobentiņiem tiecas pret gaismu un siltumu, un, jo gads, jo kuņķāk sazaro.

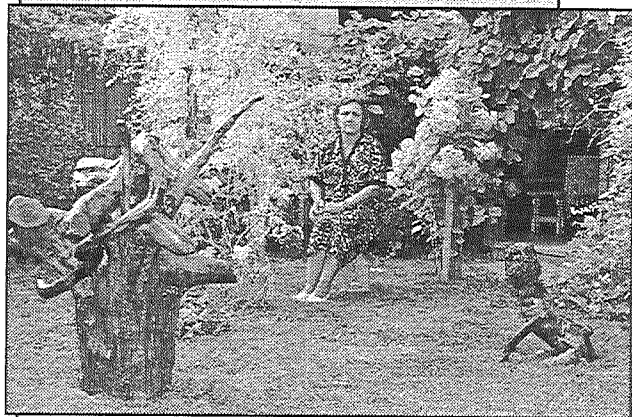
Atgādinām, ka fotogrāfijas konkurss «Skaistākā puķe manā dārzā» redakcijai iesūtāmas līdz 30. septembrim.

Izstāde mājas pagalmā

Preiļos dzīvojošās pensionāres, politiski represēto kluba priekšsēdētājas Terēzijas Lakauskas mājas apkārtnē piesaista garāmbraucēju vai gājēju uzmanību ne vien ar to, ka ir labi sakopta, ieskauda ar neparastiem augiem un puķēm, bet arī tāpēc, ka šovasar šeit parādījās kāda izstāde. Zālienā mājas priekšā, gar celiņa malām, dziļāk – pagalmā, visur skatāmi dekoratīvi darinājumi no koka stumbriem, celmiem vai arī no māzeriem. Interesantākais ir tas, ka tos izgatavojuši pati saimniece. Daba cilvēkam viņa gaitās noliek priekšā visādas lietas, bet viss atkarīgs no tā, cik attīstīta tēlainā domāšana un fantāzija. Terēzijai Lakauskai tā piemīt, tāpēc viņa divainos ķeburus no meža, no laukiem nes un ved mājās, kur tie gaida savu laiku. Kad saimniecei ir vaļīgāks brīdis, viņa pie tiem ķeras ar kaltiņu, ar laku, ar krāsām. Un, raugi vien, zālienā tup cirtains sunuks, te aug koka baravikas, celmalā staba galā māju sargā milzis. Desmitiem dažādu figūriņu, kas šajos gados uz dzīvi bija apmetušas mājas iekšienē, plauktos un skapjos, kur bija mazāk skatāmas, tagad ir plaši aplūkojamas un stāsta par saimnieces aizraušanos. Darbiņi izlikti uz statīviem, kas veidoti no siera spiedes, aužamo stellu, vērpjamo ratiņu un citām sendienās sadzīvē lietotu darba rīku daļām. Kopā ar vītenaugiem, zaļumiem un puķēm šie priekšmeti veido savdabīgu pagalmā interjeru.

Pie reizes nevar nepamēģināt arī saimniecei un ciemiņiem vistīkamāko stūrīti mājas pagalmā – lapeni, kuru veiksmīgi noēno vīnogas. Tē ir pasakaina vieta relaksācijai – lapenes vēsumā, pie galdiņa ar greznu tamborētu galdautu, zilganiem vīnogu ķekariem gar jumtiņu. Saimniecei netrūkst izdomas, kā pagalmiņu pārvērst ar vienkāršākiem paņēmieniem un augiem, piemēram, ar dekoratīvajiem gurķiem, kas šovasar saauguši un saziedējuši jo bagātīgi, apvij nelielas arkas, izveidojot nojumus un vārtiņus.

L.Rancāne

Par izstādi mājas pagalmā prieks gan ciemiņiem, gan tās veidotājai Terēzijai Lakauskai. Foto: L.Rancāne

Vai 7. Saeimas valdīšanas laikā jūsu labklājības līmenis ir cēlies vai pazeminājies?

Pjotrs Zakutajevs, sezonas strādnieks uzņēmumā Preiļos:
— Kāds bija, tāds arī palika. Vidējs. Lai mana dzīve uzlabotos, man ir vajadzīgs pastāvīgs darbs. Tas ir pats galvenais. Man ir 55 gadi, un darbā daudzviet negrib pieņemt. Pēc specialitātes esmu celtnieks.

Monika Dage, pensionāre Preiļos:
— Dzīves līmenis nav pasliktinājies, bet nav arī uzlabojies. Man nav ģimenes, vienā dzīvoklī dzīvojam divas kaimiņienes, vienu pensionāri. No abām pensijām komunālos maksājumus varam saņemt, maizītei arī pietiek, bet neko vairāk atļauties nevar. Retu reizi nopērkam kādu lietotu apģērba gabalu vai arī jaunu tērģu. Kur nu runāt par ceļojumiem kā ārzemju pensionāriem. Pa šiem gadiem arī medikamenti kļuvuši dārgāki. Bet tiem, kuriem ir ģimenes un nav darba, klājas vēl grūtāk.

Ainārs Broks, bezdarbnieks no Saunas pagasta:
— Nav mainījies un joprojām ir slikts. Nav pietiekoši darbavietu. Nav attīstīta ražošanas. Tajās darba vietās, kas ir, cilvēki strādā par smiekla naudu. Esmu daudz strādājis ārzemēs un varu salīdzināt, cik par tādu pašu darbu cilvēki nopelna tur un cik šeit. Ir jādomā par to, lai visas preces ražotu pašvalstī, nevis tikai ievestu no citām valstīm. Es nevaru atļauties apprecēties, jo nav iespēju uzturēt ģimeni, izskolot bērnus, un negribu, lai viņiem nāktos piedzīvot izsmieklu par nabadzību. Vecāki saņem pensijas, ar ko knapi iztik. Pie mums ciemojās vācieši, viņu pirmais jautājums bija, cik jums liela alga un cik – pensija. Viņi secināja, ka cilvēki šeit nevis dzīvo, bet eksistē.

Georgijs Kuzņecovs no Saunas, strādā uzņēmumā Preiļos:
— Es neteiktu, ka manas labklājības līmenis ir cēlies. Tas ir vidējs. Lai uzlabotos, man ir vajadzīgs pastāvīgs darbs un arī lielāks atalgojums. Kad nav darba, strādāju savā saimniecībā. Man ir ģimene, skolā laižami bērni. Neēduši un neapgērti nestaigājam, bet neko vairāk par pašu minimālo nevaram atļauties. Par jaunu automašīnu, ceļojumiem un tamlīdzīgām lietām nevaram sapņot.

Valentīna Kļavinska, Sutru pagasta zemiece:
— Nodarbojamies ar lauksaimniecību, un mums ir kļuvis tikai sliktāk. Naudas ienākumi ir samazinājušies, bet ražošanas izmaksas ir palielinājušās. Algu sev neesam paredzējuši. Krīzi mums rada piena lopkopība. Ir septembra pirmā puse, bet piena naudu saņemtu tikai par jūnija beigām. Man nākas lūgt vecāku palīdzību no pensijas. Protams, mēs esam paēduši, varam palīdzēt arī citiem radiem, bet gada beigās bilance rāda, ka peļņas nav, un ka strādāts par vēdera tiesu.

L.Rancāne
Foto: M. Rukosujevs

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS, LĪDZJŪTĪBAS

Uzmanību!

13. septembrī plkst. 14.00 redakcijā Preiļos, Aglonas ielā 1 «Novadnieka» lasītājus konsultēs
zvērīnāta advokāte
Agnese Sevastjanova.

Lidzi jāņem pase un «Novadnieka» abonēšanas kvīts.
Pieteikties pa tālr. 1-53-07057.

Sirsniņi pateicos ārstiem J.Lācim, J.Brunim un I.Lvovam par izdarīto operāciju. Tāpat pateicos medmāsām A.Malnačai un T.Tolstopjatovai, kā arī pārējiem Preiļu slimnīcas ķirurģijas un reanimācijas nodaļas darbiniekiem par iejūtību un palīdzību manas ārstēšanas laikā.
Jānis Svikliņš

Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālā iestāde informē, ka laika periodā no 2002. gada 16. septembra līdz 17. oktobrim VID LRI Preiļu nodaļas Līvānu iecirknī (Zaļā iela 23, Līvāni, tālr. 53-41432) tiks izmainīts darba laiks.

Nodokļu maksātājiem būs iespēja iesniegt pārskatus un saņemt konsultācijas par to sastādīšanu PIRM-DIENĀS un TREŠDIENĀS no plkst. 8.00 līdz 12.00 un no 13.00 līdz 17.00.

«NIKO-LOTO» pērk un pārdod privatizācijas sertifikātus un LOMBARDS izsniedz kredītu pret ķīlu katru dienu
Līvānos, Stacijas ielā 1. Tālr. 6780843, 42332, 41221 (vakaros).
Preiļos, Raiņa bulv. 15. Tālr. 53-07068, 23024 (vakaros).

SIA «Dubiki» pērk cukas, liellopus, jaunlopus, aitas dzīvsvārā.
Samaksa tūlītēja. +12%, +18%
Tālr. 9121830, 6499013, 54-74696.

SIA «Kārlis Viens» iepērk mājlopus kautsvārā.
Samaksa tūlītēja (pie svēršanas).
Formē subsidijas.
Tālr. 6468887, 53-48524, 53-48531.

Piektdien, 13. septembrī pārdos labus dažādu šķirņu mājputnus: jaunas vistas (5-6 mēn., 'Lomans brauns', sāk dēt, Ls 2.50-2.70), dējējvistas (9-12 mēn., Ls 1.20-1.50), cāļus (2 mēn.), gaiļus, mainīs vistas pret jauniem gaiļiem pēc vienošanās. Tālr. 46-22187, 9158908. Gaiļos 7.45, Preiļos 8.00, Anspokos 8.30, Kastīrē 8.40, Baškos 8.50, Rušonā 9.00, Jaunaglonā 9.20, Aglonā 9.30, Ārdavā 9.50, Nidermuižā 10.05, Pelēcos 10.15, Aizkalnē 10.30, Plišķās 10.50, Vārkavā 11.05, L.Kļaparos 11.20, Ančkinos 11.35, Sutros 11.50, Rožupē 12.05, Līvānos 12.25, Jaunslavā 12.50, Zundānos 13.00, Turkos 13.10, Steķos 13.20, Rudzatos 13.30, Priekšos 13.45, L.Anspokos 13.55, Smelteros 14.05, Polkoronā 14.20, Galēnos 14.30, Lomos 14.45, Stabulniekos 15.00, Riebiņos 15.10, Silajānos 15.20.

Līvānu novada dome konkursā kārtībā aicina darbā galveno speciālistu celtniecības un saimnieciskajos jautājumos.

Prasības pretendentiem:

- tehniskā izglītība (vēlams augstākā),
- darba pieredze specialitātē,
- spēja uzņemties atbildību un organizēt darbu,
- ieņemamā darbā ar datoru,
- vēlams būvinspektora sertifikāts.

Pieteikuma vēstuli un CV iesniegt Līvānu novada domes kancelejā 8. kabinetā Rigas ielā 136, Līvānos līdz šī gada 20. septembrim.

Pērk bērza finierklučus mežā pie ceļa.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 9711663.

SIA «Remontnieks» piedāvā:
✓ minerālmēslus,
✓ kodnes,
✓ raundapu,
✓ šiferi 6v (Ls 0.95),
✓ šiferi 8v (Ls 1.48) un citus būvmateriālus,
✓ kviešu lopbarības miltus un graudus.
Darba laiks 9.00-17.00 darbdienās.
Iespējama piegāde.
Tālr. Aglonas st. 65147, Vīļānos 46-60228.

Pērk lopus.

Tālr. 55645, 6563019.

SIA «Ranko» iepērk mājlopus dzīvsvārā.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 42807, 44179, 9161121.

13. septembrī pārdos dažādu šķirņu jaunputnus (3-6 mēn.) dējējvistas (10-14 mēn., no Ls 0.70), raibus gaiļus (3-6 mēn.), barību. Sijukalnā 7.00, Galēnos 7.10, Stabulniekos 7.25, Riebiņos 7.40, Preiļos 7.55, Sutros 8.25, L.Pupājos 8.35, Pieniņos 8.50, Smelteros 9.00, L.Anspokos 9.10, Priekšos 9.20, Rudzatos 9.35, Rožupē 9.55, Līvānos 10.10, Jerskā 10.35, Upeniekos 10.45, Starēs 11.00, Vārkavā 11.10, Upmalā 11.25, Vārkavā 11.35, Plišķās 11.50, Ančkinos 12.05, Anspokos 12.20, Kastīrē 12.30, Aglonas st. 12.40, Aglonā 12.55, Jaunaglonā 13.10, Ārdavā 13.30, Aizkalnē 13.45, Raudaukā 13.55, Pelēcos 14.05, Nidermuižā 14.15. Tālr. 21270, 9186065.

Pārdod

VAZ-21093, 1993. g. Tālr. 9638460;
mopēdu Rīga-13. Tālr. 76283 vakaros.

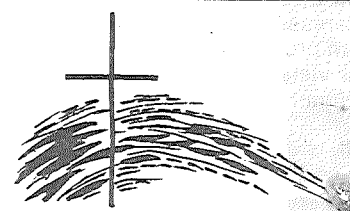
Pērk

zirgu. Tālr. 9456447;
rieņu sējmašīnai SZ-3.6. Tālr. 59302.

Pērk bērza finierklučus mežā pie ceļa.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 6808599.

SIA «PRODEX» pērk

38x89 mm ēvelētus, žāvētus
priedes/egles dēļus
no sikkoksnes, apses un priedes
masīvkoka plāksnes.
Tālr. informācijai 9277366.

Tik stindzinošs klusums apjozis mājas,
Pār dzīvības lauku iet plāvējs skarbs.
Tu neesi projam šai nestundā gājis,
Jo mūžīgi dzīvo tavš paveiktās darbs.
(A.Auziņš)

Sakām siltākos līdzjūtības vārdus
Intai un pārējiem tuviniekiem,
Pēteri DŽERIŅU izvadot.
Intas draugi un bijušie
darbaviedri

Rokas, kas mīlēja darbu, gurušas,
Sirds, kas vēlēja labu, nu atdusas.
Izsakām līdzjūtību Aijai,
TĒVU mūžībā pavadot,
Rožupes pagasta pārvalde

Lai tēva mīlestība paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smeļi
Skumju brīdī esam kopā ar Aiju
Usāni, TĒVU mūžībā aizvadot.
Rožupes sieviešu klubīš

Izsakām līdzjūtību Eleonorai
Stikānei sakarā ar MĀTES nāvi.
SIA «Automobilists»

Gulēt manim zem zemītes,
Kamēr saule debesīs.
Dzīvojati nu bērniņi,
Nemiet gudru padomiņ.
Vārkavas pagasta padome izsaka
līdzjūtību piederīgajiem,
Aleksandru BEINAROVICU
smiltajā pavadot.

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Rajona padome

- 12. septembrī pulksten 10.00 projekta «Apceļo Latviju ar IT» vadības grupas sēde Rēzeknes rajona padomē.
- 13. septembrī pulksten 11.30 Līvānos tikšanās ar BO SIA «Reģionālais fonds» direktori Aiju Baueri. Pulksten 13.00 piedalīšanās Eiropas kultūras mantojuma dienu atklāšanā.
- 16. septembrī pulksten 14.00 vēlēšanu komisijas sēde.
- 18. septembrī pulksten 10.00 apvienoto komiteju sēde.

Rajona bērnu un jauniešu centrs

- 12. septembrī pulksten 10.00 seminārs rajona skolu direktoru vietniekiem audzināšanas darbā.

- 13. septembrī rajona mazpulku projektu skate.

Kinoteātris «Ezerzeme» Preiļos

- 12. septembrī pulksten 20.00 jauniešu komēdija «Meiteņu kluba zēni».
- 13. septembrī pulksten 18.00 un 20.00, 15. un 16. septembrī pulksten 18.00 Vācijas komēdija «Smars».
- 15., 16., 17. un 18. septembrī pulksten 20.00 Krievijas kara drāma «Kars».

Aglonas bazilikas kora skola

- 15. septembrī pulksten 13.30 (pēc galvenās Mises) vokālās un klavieru mūzikas koncerts bazilikas Baltajā zālē. Koncerts veltīts skolas 10 gadu jubilejai.

Galēnu kultūras nams

- 14. septembrī pulksten 22.00 balle. Spēlē duets «A & B».

Stabulnieku kultūras nams

- 14. septembrī pulksten 23.00 dejas. Spēlē grupa «Tonis».

Vārkavas pagasts

- 14. septembrī pulksten 17.00 pagasta estrādē Dzejas dienu sarīkojums, kas veltīts pagasta novadniekiem. Pulksten 20.00 atpūtas vakars. Spēlē Jānis Zieds-Ziedīns. Sliktos laika apstākļos sarīkojums notiks tautas namā, balle – Vārkavas pamatskolā.

Sutru kultūras nams

- 14. septembrī pulksten 22.00 balle, spēlē «Otrā elpa».